

IV gimnazijos klasė

Asmens duomenų teisėtas naudojimas. Įvadinė pamoka (Ingrida Ivanauskaitė)

Pasiekimų sritis	(F) Saugus elgesys 31.6.1. Asmens duomenų teisėtas naudojimas.
Klasė	12
Tema	Asmens duomenų teisėtas naudojimas. Įvadinė pamoka.
Integruojami dalykai, pasiekimai	Informatika: (C) Duomenų tyryba ir informacija Lietuvių kalba
Kompetencijos	<p>Socialinės, emocinės ir sveikos gyvensenos kompetencija: Geba argumentuotai ir viešai išsakyti asmeninę nuomonę.</p> <p>Skaitmeninė kompetencija: Sprendžia riboto apibrėžimo užduotis, susijusias su asmens duomenų ir privatumo apsauga skaitmeninėje aplinkoje.</p> <p>Pilietiškumo: Vertina žmogaus ir piliečio teises kaip neįkainojamą pilietinės visuomenės vertybę.</p> <p>Pažinimo kompetencija: Pateikia kasdienio gyvenimo, mokslo ir technologijų pavyzdžių, kuriuose taiko dalyko žinias.</p> <p>Kūrybiškumo kompetencija: Pateikia idėjų ir sprendimų pasirinkimo argumentų, remiasi pagrįstumo, aktualumo, vertingumo kriterijais.</p> <p>Komunikavimo kompetencija: Diskutuoja, pasidalija idėjomis, tikslingai naudoja komunikavimo kanalus ir priemones.</p>
Tikslas	Susipažinti su asmens duomenų apsaugos principais ir juos žinoti.
Uždaviniai	<ol style="list-style-type: none"> 1. Iš anksto peržiūrėsite mokytojo pateiktą vaizdinę medžiagą. 2. Klasėje klausysitės trumpos paskaitos apie asmens duomenų apsaugą. 3. Atliksite skirtas užduotis. 4. Apibendrinsite ir pristatysite gautus rezultatus. 5. Namuose atliksite įtvirtinimo testą Quizizz programoje.

Planuojamas rezultatas	<ol style="list-style-type: none"> 1. Gebėsite prieš pamoką analizuoti iš anksto pateiktą vaizdinę medžiagą. 2. Mokėsite pasirinkti reikiamą informaciją. 3. Pagilinsite darbo su įvairiais šaltiniais žinias.
Specifinės priemonės / programinė įranga	<p>1. Priemonės:</p> <p>Ausinės.</p> <p>Kompiuteris.</p> <p>Mob.telefonas.</p> <p>2. Programa:</p> <p>https://www.classdojo.com/</p> <p>https://quizizz.com/</p> <p>3. Literatūra ir kiti ištekliai:</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=KZTbnJusFJY</p>
Mokymosi metodai	<p>Pamokoje bus naudojamas „Atvirkštinės klasės“ metodas.</p> <p>Prieš pamoką - mokytojas pateikia mokiniams video medžiagą, kurią turi peržiūrėti ir paanalizavus atsakyti į pateiktus du klausimus.</p> <p>Pamokos metu - mokiniai atsako į mokytojo pateiktus klausimus po video peržiūros. Paklausia kas nebuvo suprantama. Klasėje išklauso trumpą mokyklos įgalioto asmens paskaitą apie duomenų apsaugą. Atlieka skirtas užduotis, bendradarbiauja tarpusavyje ir konsultuojasi su mokytoju.</p> <p>Po pamokos – medžiagos įtvirtinimui atlieka trumpą testą Quizizz programoje.</p>
Mokinių atlikto darbo vertinimas ir įsivertinimas	<p>Jei mokiniai patys išsikėlė uždavinius ir juos išsprendė, tuomet trumpai pristato atliktus darbus. Darbai vertinami pagal iš anksto apibrėžtus kriterijus.</p> <p>Patenkinamas – savarankiškai atlieka scenarijuje numatytus žingsnius (be papildomų užduočių).</p> <p>Pagrindinis – savarankiškai atlieka scenarijuje numatytus žingsnius ir papildomas užduotis.</p> <p>Aukštesnysis – susiformuluoja uždavinį ir jį išsprendžia.</p>

	Mokiniai įsivertina kas buvo sunkiausia, lengviausia, įdomiausia, ką sužinojo naujo – naudojamas kaupiamasis vertinimas.
Žinios prieš	Trumpa apklausa to, ką suprato iš prieš pamoką pateiktos medžiagos. Apklausa žodžiu apie ankstesnes žinias.
Galimybės taikyti spec. poreikių mokiniams	Kadangi darbas yra daugiau savarankiškas, pritaikytas pagal kiekvieno mokinio mokymosi tempą, todėl jį atlikti gali visi be papildomų išlygų.
Patarimai kolegoms, kurie naudos parengtą medžiagą	<ol style="list-style-type: none"> 1. Patys susiraskite ir peržiūrėkite visą medžiagą, kurią planuojate duoti mokiniams. 2. Patys atlikite visas scenarijuje numatytas užduotis. 3. Pakvieskite asmenį, kuris yra atsakingas už duomenų apsaugą mokykloje. Jeigu tokio asmens nėra, galima pakviesti mokyklos vadovą, gal policijos ar savivaldybės atstovą, kuris galėtų trumpai pakalbėti apie asmens duomenų apsaugą. 4. Jei mokiniai dirbo pagal scenarijų, parenkite klausimyną, kuris padėtų įvertinti mokinių pasiekimų lygius. 5. Tiek namuose tiek per pamoką mokiniai dirba savarankiškai, mokytojas yra pagalbininkas ir konsultantas.

1 ETAPAS ⌚ 35-37 minutės

1. Įvadas.

Mokytojas/-a paprašo mokinių atsakyti į klausimus, kuriuos buvo uždavęs namuose po video peržiūros. Mokiniai atsako į juos. Užduoda kilusius klausimus, kartu su mokytoju/-a suformuluoja pamokos tikslą ir uždavinius.

2. Svečio / viešnios paskaita.

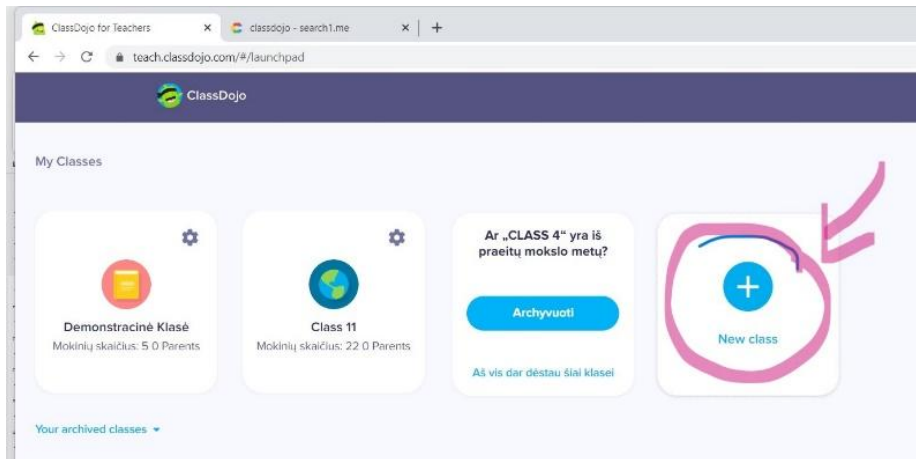
Žmogus, atsakingas už asmens duomenų apsaugą, paskaito trumpą iki 10 min paskaitą.

3. Darbas grupėse.

Mokiniai suskirstomi į grupes naudojant **classdojo** programėlę. Jie turi sugalvoti kitoms grupėms 8-10 klausimų apie informaciją, kurią išgirdo iš skaitovo. Specialistas ir mokytoja padeda grupelėms, jeigu kyla klausimų.

<https://www.classdojo.com/>

1. Prisiregistruojate nemokamai.
2. Sukuriate naują klasę. (1 pav.)

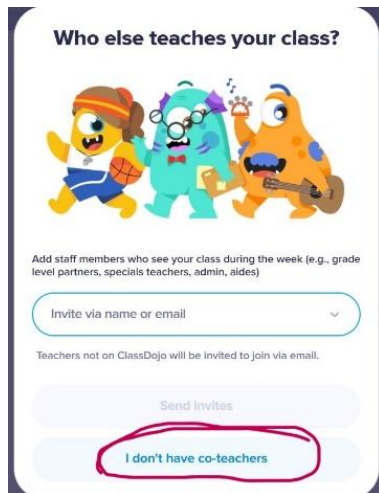
1 pav. Naujos klasės

kūrimas.

3. Parašote kokią klasę kuriate ir spaudžiate „CREATE“ – kurti. (2 pav.)

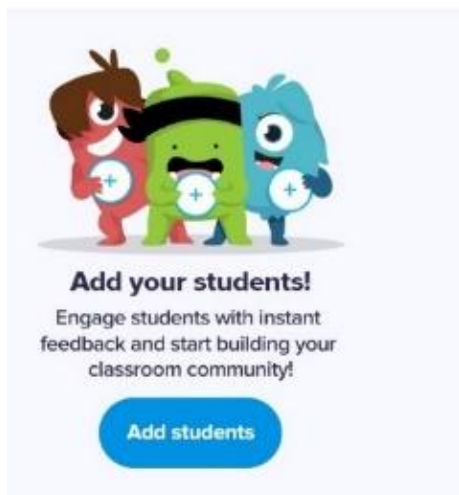
2 pav. Naujos klasės kūrimas spaudžiant „CREATE“.

4. Paspaudžiate, kad kartu dirbančių mokytojų neturite ir tuomet paspaudžiate X (dešiniame kampe viršuje). (3 pav.)

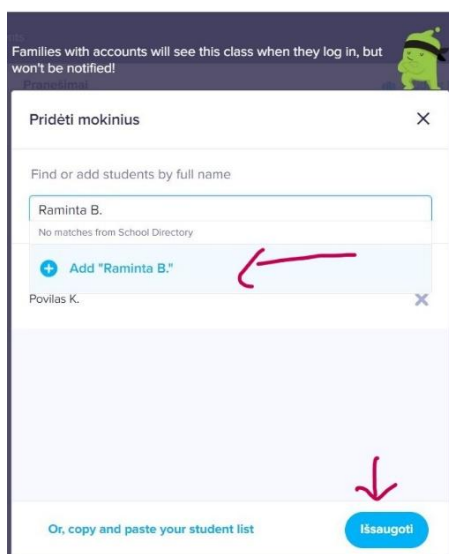
3 pav. Prie naujos klasės nepridedama kitų mokytojų.

5. Pridedate mokinius „ADD STUDENTS“. (4 pav.)

4 pav. Moksleivių pridėjimas prie klasės.

6. Parašote vaiko vardą ir / ar pavardę, tuomet spaudžiate „ADD“. Kai surašote visus mokinius spaudžiate „IŠSAUGOTI“. (5 pav.)

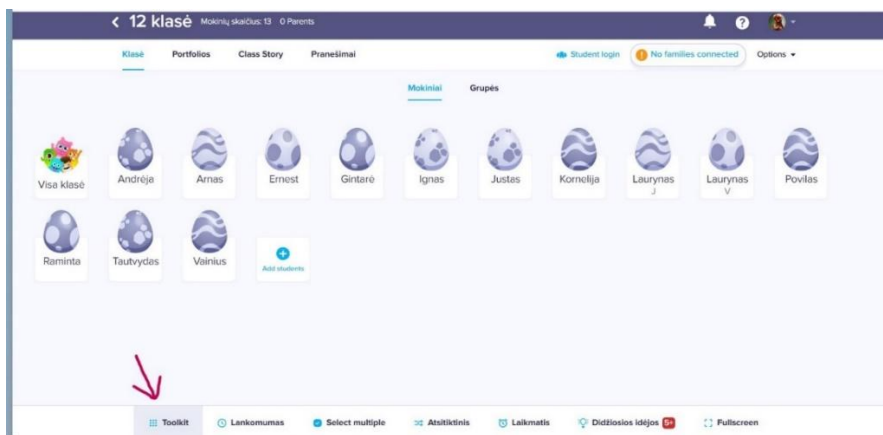
5 pav. Mokinių sąrašo išsaugojimas.

7. Kadangi klasė yra vyresnių mokinių, tad prijungti tėvų nereikia. Jeigu kurtumėte mažesnes klases, ir norėtumėte prijungti tėvus, tuomet reikia tėvų el.paštų adresų. KADANGI kiekviena mokykla naudoja elektroninį dienyną, todėl šioje programoje „turėsime“ tik vaikus. **(6 pav.)**

6 pav. Tėvai neprijungiami prie klasės.

8. Norėdami sudaryti grupes, ekrano apačioje spaudžiame įrankių / priemonių šaukinį „TOOLKIT“. **(7 pav.)**

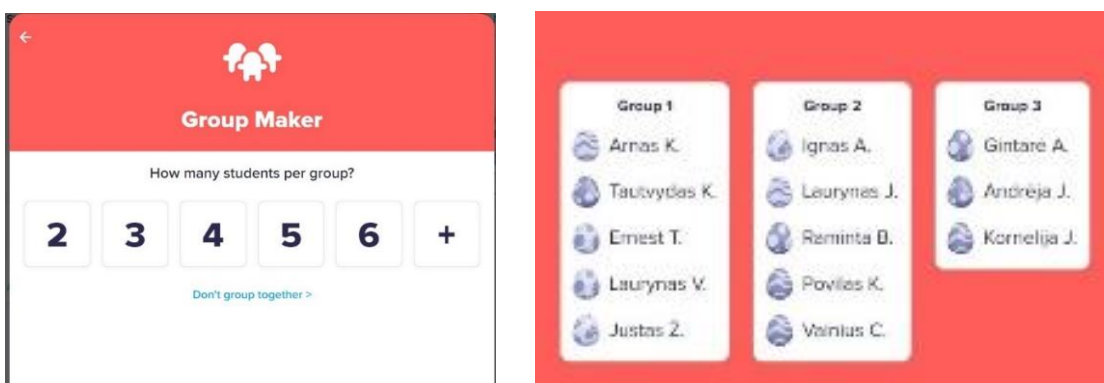
7 pav. Šaukinys „TOOKLKIT“

9. Grupėms kurti spaudžiame „GROUP MAKER“. **(8 pav.)**

8 pav. Grupės sudarymas.

10. Pasirenkate kiek žmonių sudarys grupę. (9 pav.)

9 pav. Grupės narių skaičiaus sudarymas.

4. Klausimai – atsakymai.

Grupelės apsieičia klausimynais. Turi per 6 min atsakyti į visus klausimus. Praėjus duotam laikui, klausimynai grįžta pas grupes-sudarytojas, atsakymai yra ištaisomi.

2 ETAPAS 🕒 8-10 minučių

Su mokiniais apibendrinamas atliktas darbas.

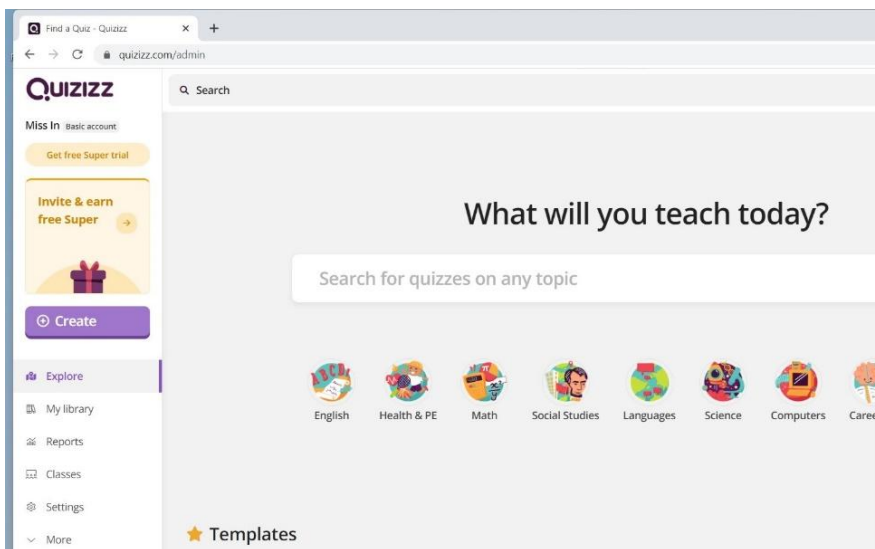
Mokiniai pakomentuoja savo kolegų atliktus darbus, teisingus ir neteisingus atsakymus. Pasitikrina ar įveikė savo išsikeltus tikslus ir uždavinius. Vertinama pažymiu, pagal pamokoje naudojamus kriterijus. Įvertinimai rašomi į kaupiamąjį balą.

Po pamokos į el.dienyną nusiunčiama nuoroda į programą Quizizz su trumpu testuku žinioms įtvirtinti.

<https://quizizz.com/>

Prisiregistuojate nemokamai.

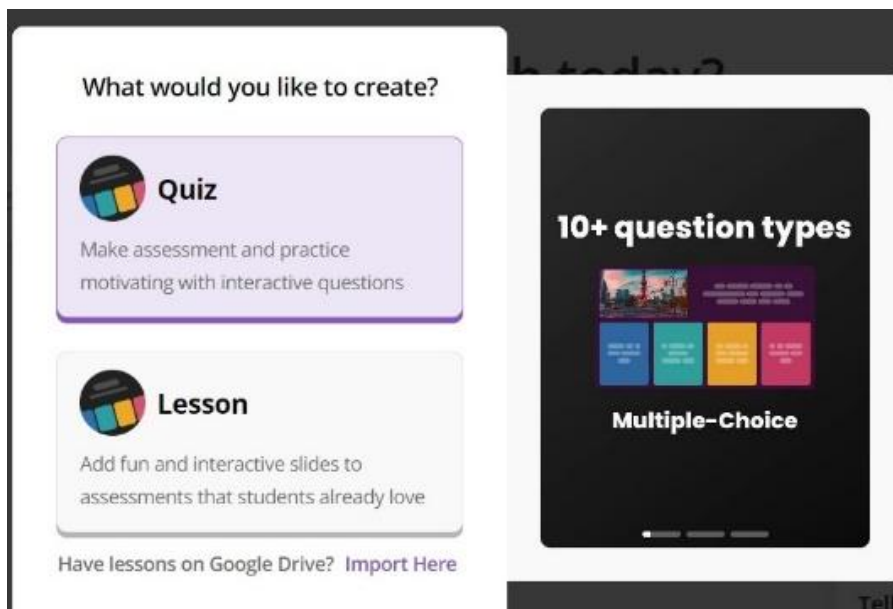
1. Paspaudžiate „CREATE“ (sukurti) (10 pav.)

10 pav. Klausimyno

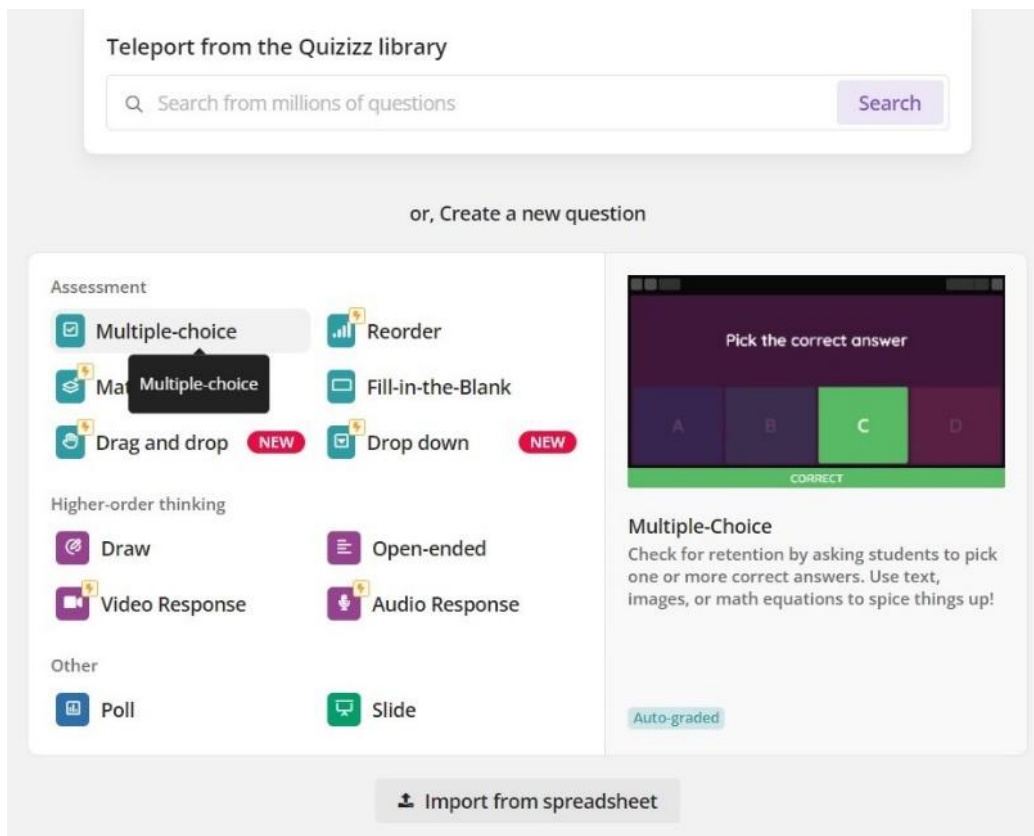
sudarymas.

2. Paspaudžiate „QUIZ“ (klausimyną) (11 pav.)

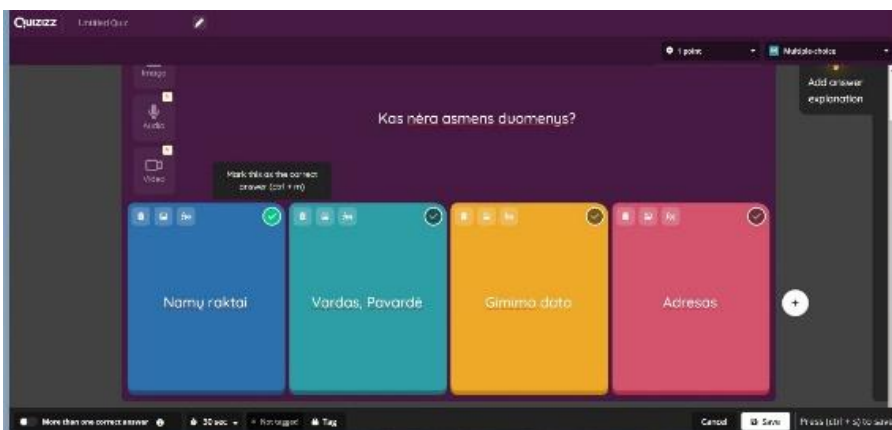
11 pav. Klausimyno QUIZ pasirinkimas.

3. Pasirenkate kokio tipo klausimus užduosite. Taip pat galima įsikelti iš kitų testų (jei yra) - spaudžiant „TELEPORT“. (12 pav.)

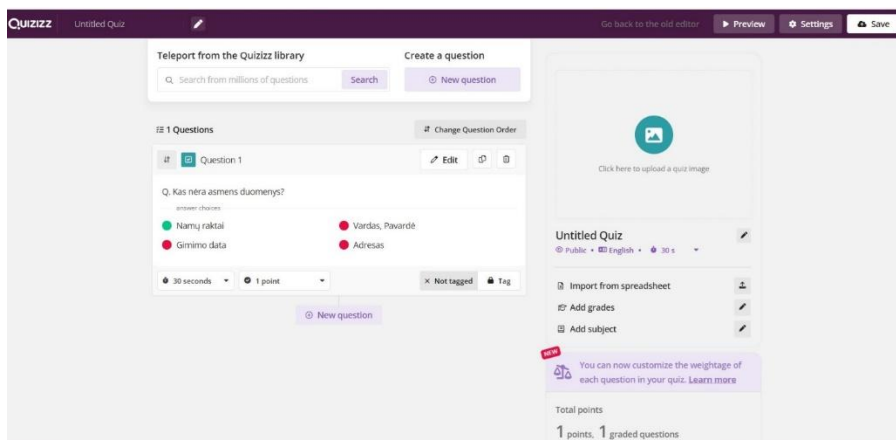
12 pav. Klausimų tipo pasirinkimas.

4. Šiuo atveju nustatyta „MULTIPLE-CHOISE“ (atsakymo pasirinkimo) komanda. Pagrindiniame laukelyje rašome klausimą / teiginį. Mažesniuose spalvotuose rašome atsakymų variantus (gali būti ir mažiau) BŪTINA pažymėti kuris yra teisingas (žalia varnytė). Apačioje galima nustatyti laiką, per kiek sekundžių / minučių reikia atsakyti į klausimą. Spaudžiame „SAVE“ (saugoti). **(13 pav.)**

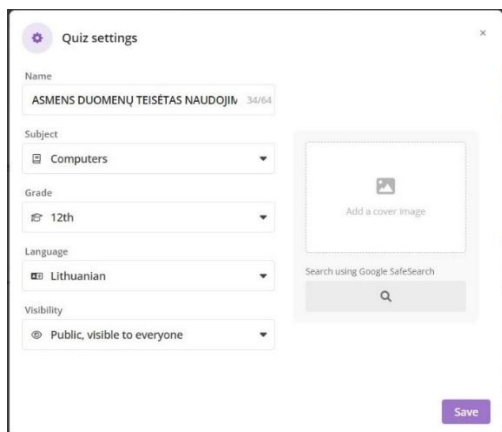
13 pav. Klausimo ir atsakymų sudarymas.

5. Kadangi testas neturi pavadinimo – reikia jį sukurti. Spaudžiame PIEŠTUKO ženklą ties „UNTITLED QUIZ“. (14 pav.)

14 pav. Klausimyno pavadinimas.

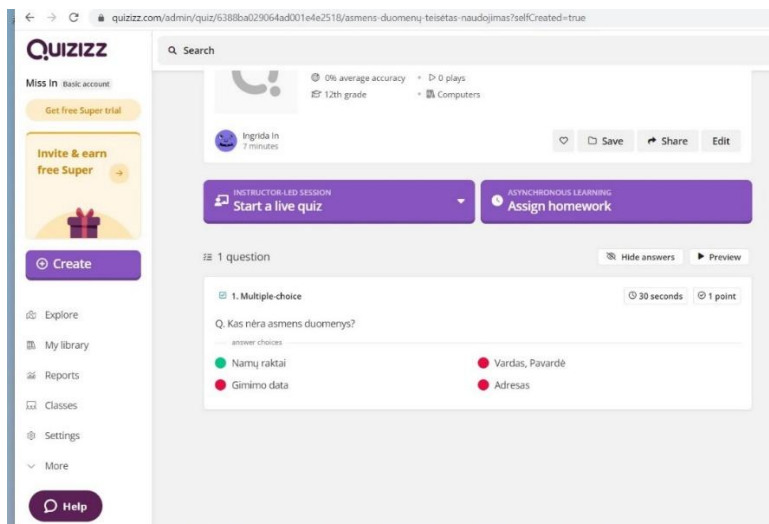
6. Parašome klausimyno pavadinimą (BŪTINA). Visa kita informacija nėra būtina – „SUBJECT“ (dalykas), „GRADE“ (klasė), „LANGUAGE“ (kalba), „VISIBILITY“ (prieinamumas / matomumas – arba galima matyti visiems klausimynų kūrėjams, ar tik sau – private). „COVER IMAGE“ (paveikslukas) – jis nėra būtinas. Galiausiai spaudžiame „SAVE“ – saugoti. (15 pav.)

15 pav. Klausimyno paskirties parinkimas.

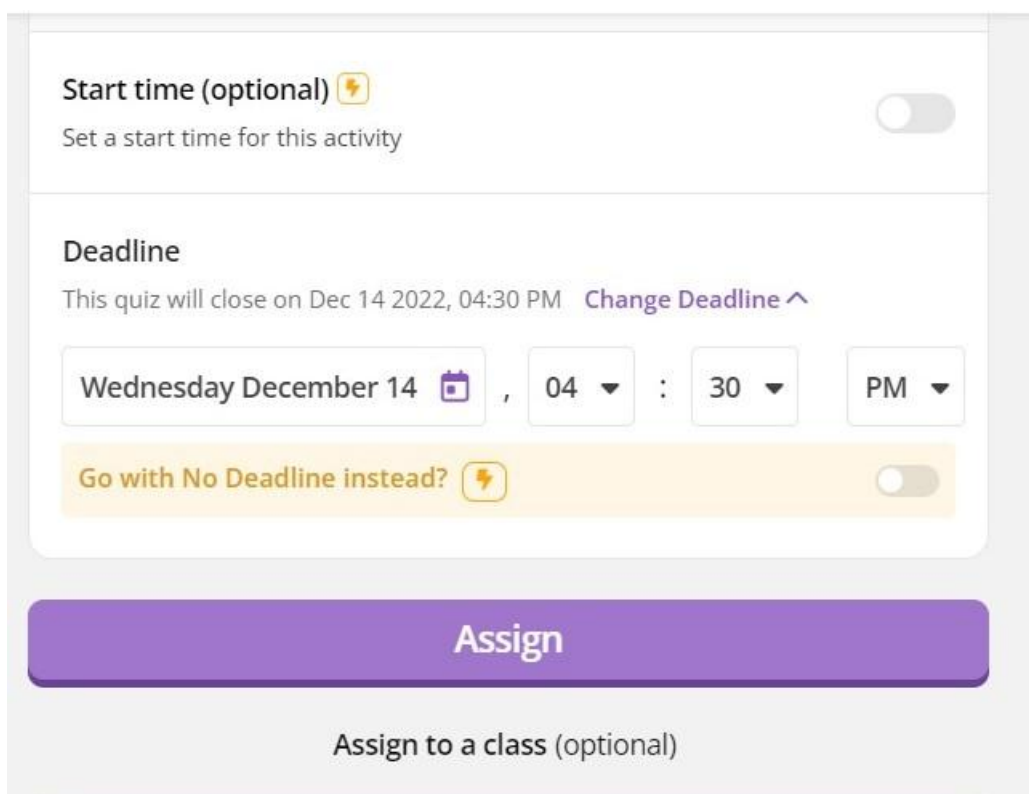
7. Nustatome kaip mokiniai turi atsiskaityti: „START A LIVE QUIZ“ – reiškia daro klasėje tuo momentu. „ASSIGN HOMEWORK“ – atlieka ne pamokos metu – namuose.

Kairėje pusėje paspaudus „REPORTS“ – ataskaitos, rodo kiek kartų, kokių laikų, kiek laiko, kiek teisingų atsakymų mokinys / mokiniai atliko. Prisijungdami jie turi parašyti savo vardą. (16 pav.)

16 pav. Klausimyno tipo nustatymas.

8. Pasirinkus klausimą atlikti ne pamokų metu, reikia nustatyti iki kada jis turi būti atliktas „DEADLINE“. Nustačius spaudžiame „ASSIGN“ – patvirtinti / pateikti / priskirti. (17 pav.)

17 pav. Klausimyno atlikimo laiko nustatymas.

9. Apačioje atsiranda klausimyno nuoroda. Ją galima nusikopijuoti ir išsiųsti el.paštu, į grupes arba pasirinkti į kokias kitas platformas siųsti.

Asmens duomenų teisėtas naudojimas. Pristatymų kūrimas (Ingrida Ivanauskaitė)

Pasiekimų sritis	(F) Saugus elgesys 31.6.1. Asmens duomenų teisėtas naudojimas.
Klasė	12
Tema	Asmens duomenų teisėtas naudojimas. Pristatymų kūrimas
Integruojami dalykai, pasiekimai	Informatika: (C) Duomenų tyryba ir informacija Lietuvių kalba. Dailė. Informacijos paieška internete.
Kompetencijos	Skaitmeninė kompetencija: Sprendžia riboto apibrėžimo užduotis, susijusias su asmens duomenų ir privatumo apsauga skaitmeninėje aplinkoje. Pilietiškumo: Vertina žmogaus ir piliečio teises kaip neįkainojamą pilietinės visuomenės vertybę. Pažinimo kompetencija: Pateikia kasdienio gyvenimo, mokslo ir technologijų pavyzdžių, kuriuose taiko dalyko žinias. Kūrybiškumo kompetencija: Pateikia idėjų ir sprendimų pasirinkimo argumentų, remiasi pagrįstumo, aktualumo, vertingumo kriterijais. Komunikavimo kompetencija: Diskutuoja, pasidalija idėjomis, tikslingai naudoja komunikavimo kanalus ir priemones.
Tikslas	Panaudojus turimas žinias ir jas papildžius parengti informacinius pristatymus apie asmens duomenų teisėtą naudojimą.
Uždaviniai	<ol style="list-style-type: none">1. Prisiminti gautas žinias apie asmens duomenų apsaugą ir teisėtą naudojimą.2. Naudotis žinomomis pristatymų rengimo programomis.3. Atlikti skirtas užduotis.4. Pristatyti darbus.5. Pateikti klausimus.

Planuojamas rezultatas	<ol style="list-style-type: none"> 1. Gebės tikslingai panaudoti turimą informaciją. 2. Mokės susirasti trūkstamą informaciją. 3. Pagilins darbo su pristatymų rengimo programomis įgūdžius. 4. Patobulins gebėjimą kalbėti viešai.
Specifinės priemonės / programinė įranga	<p>1. Priemonės:</p> <p>Kompiuteris.</p> <p>Mob.telefonas.</p> <p>2. Programa:</p> <p>https://www.classdojo.com/</p> <p>https://www.canva.com/en_gb/</p> <p>https://prezi.com/</p> <p>PowerPoint</p> <p><u>Moksleiviai taip pat gali rinkis ir kita, nei yra siūlomos, pateikčių kūrimo programa.</u></p> <p>3. Literatūra ir kiti ištekliai:</p> <p>Internetas</p>
Mokymosi metodai	<p>Pamokoje bus naudojamas DARBO GRUPĖSE metodas.</p> <p>Mokiniai bus atsitiktinai suskirstyti į 3 grupes. Jiems bus pateikta užduotis parengti pristatymą duotu klausimu, apginti savo darbą, pateikti po 1 klausimą nuo grupės bei įsivertinti ir įvertinti kitas grupes pagal pateiktą lentelę. Mokiniai bendradarbiaus tarpusavyje ir konsultuosis su mokytoju.</p>
Mokinių atlikto darbo vertinimas ir įsivertinimas	<p>Darbai vertinami pagal iš anksto apibrėžtus kriterijus. Mokiniai vertina tiek savo grupės tiek kitų grupių darbą. Pamokos pabaigoje mokytojas abibendrina gautus rezultatus ir skiriamas formalus vertinimas išvedant aritmetinį vidurkį.</p>
Žinios prieš	<p>Trumpas prisiminimas apie tai ką mokėsi ankstesnėse pamokose.</p>
Galimybės taikyti spec.	<p>Darbas vyksta grupėse, todėl kiekvienas narys pasiskirsto vaidmenimis - šiuo atveju silpnesni mokiniai taip pat turės užduotį, kurią tikrai sugebės atlikti. Grupės turi galimybę pasirinkti jiems labiausiai patinkančią ar dažniau</p>

poreikių mokiniams	naudojamą programą pristatymams rengti, nors ir bus pateiktas programų sąrašas.
Patarimai kolegoms, kurie naudos parengtą medžiagą	<ol style="list-style-type: none"> 1. Patys susiraskite ir peržiūrėkite visą medžiagą, kurią planuojate duoti mokiniams. 2. Patys atlikite visas scenarijuje numatytas užduotis. 3. Parenkite vertinimo kriterijus. 4. Patys gebėkite dirbti pateikiamomis programomis. 5. Tiek namuose tiek per pamoką mokiniai dirba savarankiškai, mokytojas yra pagalbininkas ir konsultantas.

1 ETAPAS ⌚ 35-37 minutės

1. Įvadas.

Mokytojas/-a paprašo mokinių prisiminti ką mokėsi anksčiau buvusiose pamokose, ką prisimena.

2. Formuluojamas tikslas ir uždaviniai.

Mokytojas / -a paklausia mokinių ko reikia, ar trūksta, kad žmonės gebėtų apsaugoti savo asmens duomenis. Kartu su mokiniais suformuluojamas pamokos tikslas ir uždaviniai. Darbams vertinti yra pateikiama anketa, kurios kriterijus mokiniai kartu su mokytoju išsiginina, jei reikia papildo. (18 pav.)

Pristatymų vertinimas

Grupės nr. _____

Informatyvumas	
Išsamumas	
Dizainas	
Darbo pristatymas	
Klausimų formulavimas	
Atsakymų tikslumas	

18 pav. Pristatymų vertinimo lentelė.

3. Darbas grupėse.

Mokiniai suskirstomi į grupes naudojant **classdojo** programėlę.

Grupėms yra pateikiamos užduotys parengti pristatymus:

I gr. – „Asmens duomenų teisėtas naudojimas: Kas yra asmens duomenų apsauga? Kada ir kodėl atsirado? Kas yra asmens duomenų teisėtas naudojimas? Kaip suteikiama teisė naudotis duomenimis?“

II gr. – „Asmens duomenų naudojimo pavojai: Kaip atsiranda? Kas nutinka? – nurodyti bent po 4-5 priežastis“

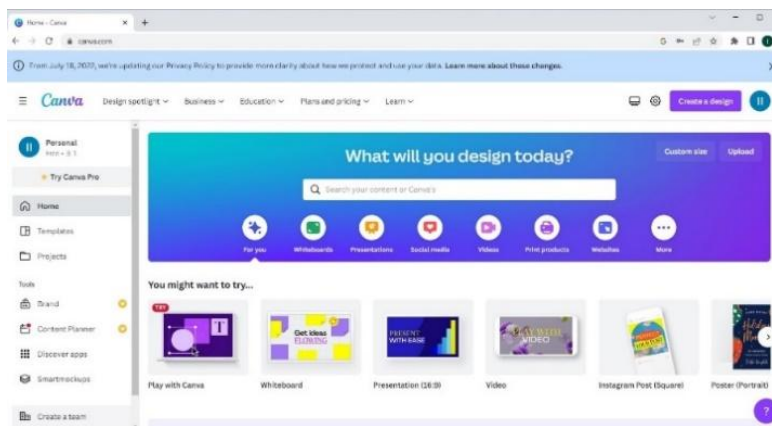
III gr. – Patarimai kaip apsaugoti asmens duomenis: nurodyti bent 8-10 būdus“

Pristatymuose turi būti: Pavadinimas, dalykas, klasė, grupės narių vardai, informacija.

PATARIMAS: Jeigu klasė ar grupė didelė, galima suskirstyti mokinius ir į 4 grupėles. Jei į vieną ar kitą grupę pateko daugiau silpnesnių mokinių galima duotas temas sutrumpinti ir padalinti kitoms grupelėms, kad visi spėtų padaryti darbą ir jį pristatyti.

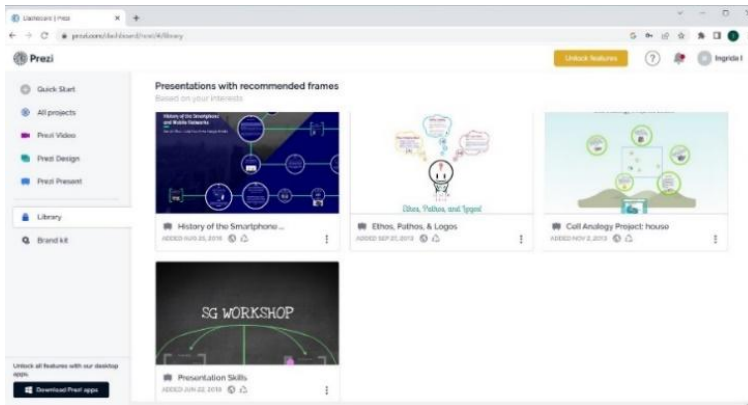
Mokiniai pasirenka programą su kuria dirbs, kadangi jau yra 12 kl. mokiniai programomis naudotis moka. Taip pat gali naudotis ir kitomis nei siūloma programomis, kurios moksleiviams labiau patinka. (Pav. 19, 20, 21)

Canva:

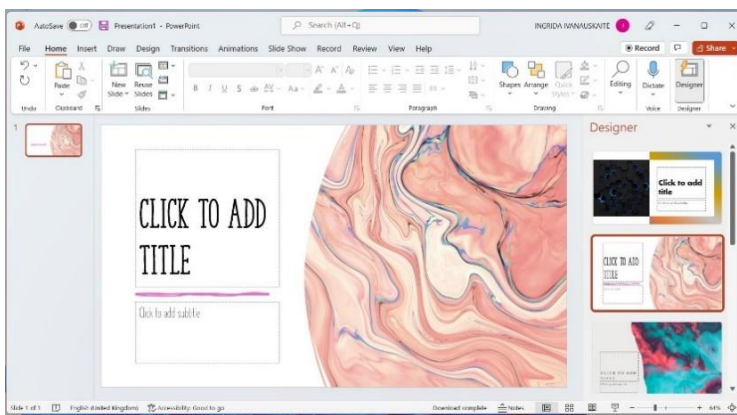
19 pav. Canva programa.

Prezi:

20 pav. Prezi programa.

PowerPoint:

21 pav. Power Point programa.

4. Klausimai – atsakymai.

Grupės pristato savo darbus. Atsako į kolegų pateiktus klausimus.

2 ETAPAS 🕒 8-10 minučių

Su mokiniais apibendrinamas atliktas darbas.

Mokiniai pakomentuoja savo kolegų atliktus darbus. Pasitikrina ar pasiekė išsikeltą tikslą ir uždavinius. Užsipildo savo ir kitų grupių vertinimo anketas.

Mokytojas / -a iš gautų pažymių išveda vidurkį ir įrašo įvertinimus į dieną.

Asmens duomenų teisėtas naudojimas (Ingrida Ivanauskaitė)

Pasiekimų sritis	(F) Saugus elgesys 31.6.1. Asmens duomenų teisėtas naudojimas.
Klasė	12
Tema	Asmens duomenų teisėtas naudojimas.

Integruojami dalykai, pasiekimai	Informatika: (C) Duomenų tyryba ir informacija Lietuvių kalba. Anglų kalba. Informacijos paieška internete.
Kompetencijos	Socialinės, emocinės ir sveikos gyvensenos kompetencija: Geba argumentuotai ir viešai išsakyti asmeninę nuomonę. Pilietiškumo: Vertina žmogaus ir piliečio teises kaip neįkainojamą pilietinės visuomenės vertybę. Pažinimo kompetencija: Pateikia kasdienio gyvenimo, mokslo ir technologijų pavyzdžių, kuriuose taiko dalyko žinias. Kūrybiškumo kompetencija: Pateikia idėjų ir sprendimų pasirinkimo argumentų, remiasi pagrįstumo, aktualumo, vertingumo kriterijais. Komunikavimo kompetencija: Diskutuoja, pasidalija idėjomis, tikslingai naudoja komunikavimo kanalus ir priemones.
Tikslas	Panaudojant turimas žinias apie asmens duomenų teisėtą naudojimą, debataavimo principus ir anglų kalbą gebės iškelti problemą, rasti informaciją ir apginti savo nuomonę.
Uždaviniai	1. Suformuluoti problemą pagal pateiktą informaciją. 2. Prisiminti pagrindinius asmens duomenų teisėto naudojimo principus ir jais naudotis. 3. Prisiminti debataavimo principus ir jais naudotis. 4. Surasti reikiamą informaciją internete. 5. Suprantamai argumentuoti anglų k.
Planuojamas rezultatas	1. Gebėsite pagrįst savo nuomonę debatų metu. 2. Mokėsite atsirinkti reikiamą informaciją. 3. Pagilinsite darbo su įvairiais šaltiniais žinias. 4. Pagilins užsienio kalbos (anglų) žinias.
Specifinės priemonės / programinė įranga	1. Priemonės: Kompiuteris. Mob.telefonas. 2. Literatūra ir kiti ištekliai:

	https://www.youtube.com/watch?v=b-yJDGmzRF0 https://www.englishclub.com/efl/articles/online-privacy-vocabulary/ https://www.facebook.com/privacy/policy/?entry_point=data_policy_redirect&entry=0 https://www.myenglishpages.com/english/communication-lesson-useful-expressions-for-debating.php
Mokymosi metodai	<p>Pamokoje bus naudojamas „Probleminės pamokos“ metodas.</p> <p>Vyks debatai anglų kalba.</p> <p>Mokytojui/-ai pateikus situaciją, mokiniai suformuluos problemą, kurią spręs pasitelkę debatų metodą.</p>
Mokinių atlikto darbo vertinimas ir įsivertinimas	<p>Jei mokiniai patys išsikėlė uždavinį ir juos išsprendė, tuomet trumpai pristato pasiektą rezultatą. IT dalyko veikla vertinama neformaliai, tačiau pagal iš anksto apibrėžtus kriterijus. Anglų k. veikla vertinama formaliai, pagal iš anksto nustatytus kriterijus.</p> <p>Mokiniai įsivertina kas buvo sunkiausia, lengviausia, įdomiausia, ką sužinojo naujo. IT - vertinama neformaliai. Anglų k. – vertinama formaliai.</p>
Žinios prieš	<p>Trumpa apklausa to, ką mokėsi ankstesnėje pamokoje. Pagrindinių debatų principų prisiminimas / priminimas.</p>
Galimybės taikyti spec. poreikių mokiniams	<p>Silpnesni mokiniai pildo mokytojo pateiktą lentelę: iš duotų sąvokų ir frazių atrenka ir įrašo kurios bus naudojamos UŽ (for) ir AGAINST (prieš). Trumpai (2-3 sakiniais) pareikšti savo nuomonę pamokos problemai spręsti.</p>
Patarimai kolegoms, kurie naudos parengtą medžiagą	<ol style="list-style-type: none"> 1. Patys susiraskite ir peržiūrėkite visą medžiagą, kurią planuojate duoti mokiniams. 2. Patys atlikite visas scenarijuje numatytas užduotis. 3. Peržiūrėti debatų principus, jei įmanoma mokinius su jais supažindinkite anksčiau. 4. Jei reikia, parenkite anglų k. sąvokų žodynėlį. 5. Tiek namuose tiek per pamoką mokiniai dirba savarankiškai, mokytojas yra pagalbininkas ir konsultantas.

1 ETAPAS ⌚ 38-40 minučių

1. Įvadas.

Mokytojas/-a paprašo mokinių prisiminti apie anksčiau vykusią pamoką, ko mokėsi.

Aptaria Quizizz testuko rezultatus.

Pateikia situaciją: „Vieno asmens duomenis iš Facebook paskyros panaudojo susitikti ir apgauti merginą / vaikiną“. Primenama apie pagrindinius debatų principus. Jei reikia duodamas pagrindinių savokų ir frazių anglų k. sąrašas. (Pav.22, 23, 24, 25)

<h3>Debating Tips and Techniques</h3> <p>The 10 best debating tips and techniques are:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Preparation of your topic2. Stay on topic3. Speak slowly, clearly, and charismatically4. Be confident with your topic5. Think about your body language and what it's saying to your audience6. Listen and take notes7. Anticipate your opponent's questions before they're uttered8. Tell a story or give an illustration with an example to make your point9. Use a strong conclusion10. Don't take cheap shots at your opponents	<h3>Useful Expressions for Debating</h3> <h4>Presenting arguments</h4> <p>The following are useful expressions for debating:</p> <h4>Welcoming the audience</h4> <ul style="list-style-type: none">▪ Ladies and Gentlemen welcome to this debate. <h4>Stating the issue</h4> <ul style="list-style-type: none">▪ The motion for debate today is ...▪ People / Dr. Johnson... believe(s) / feel(s) / insist(s) / think(s)...that...▪ Let's first define some important concepts... <h4>Phrases to present the most important point</h4> <ul style="list-style-type: none">▪ This argument/idea is of paramount importance.▪ The most important argument for ... is ...▪ The main idea/thing is ...▪ The most important idea is...▪ Most importantly, I want to mention that...▪ The primary argument for... is...
---	---

22 pav. Debatų principai, frazės ir žodynas anglų k.

<p>Conceding an argument</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ It's true/obvious/evident that ... However, ... ▪ While you might say that ..., it's important to remember that ... ▪ I agree with you that ... On the other hand, ... ▪ Although/even though it is true that... I believe that... ▪ I agree/admit/concede that... , but we must remember that... ▪ I can understand that... Nevertheless, ... <p>Sequencing a list of arguments</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ First of all, I'd like to state ... ▪ Firstly, ... Secondly, ...Thirdly, ... ▪ The second argument in favor of ... ▪ To begin with, ... ▪ I'd start by... ▪ For a start, ... 	<p>Listen and Take Notes</p> <p>Be careful to listen to the main points of your opponent's arguments.</p> <p>Don't try to take notes on everything; jot down the major arguments so you'll be able to rebut this at a future time. Also, note down any weakness in their logic that can be rebutted.</p> <p>When You're the Stronger Debating Partner...</p> <p>When debating on a team where you're the stronger debater, make sure you're not trying to answer the points that have been addressed to your weaker partner's points.</p> <p>Instead, make sure you compare notes in the interim (while the opponent is speaking), showing your weaker partner how they might best score points.</p>
--	---

23 pav. Debatų principai, frazės ir žodynas anglų k.

<p>algorithm (noun): a coded set of rules used by a computer system to perform a task – <i>Facebook's algorithm is partly designed to keep users hooked or addicted.</i></p> <p>anonymity (noun): state of being unidentified, nameless – <i>The official spoke on condition of anonymity.</i></p>	<p>covertly (adverb): secretly – <i>The NSA spy operation was done covertly of course – that's the definition of "spy"!</i></p> <p>cybercrime (noun): illegal activity online – <i>Cybercrimes like hacking and identity theft are on the rise.</i></p> <p>cybercriminal (noun): a person who uses computers or the internet to perform illegal tasks – <i>Hackers are cybercriminals.</i></p> <p>cyberstalking (noun): the use of the internet to follow and harass an individual – <i>Cyberstalking on Facebook is rarely addressed by the company.</i></p> <p>data breach (noun): an incident where hackers steal private data from a server – <i>The hack resulted in a data breach and the loss of millions of users' passwords.</i></p> <p>encryption (noun): a process of coding a message so that it can be read by only a few people – <i>The Signal messaging app is considered safe because its messages are encrypted.</i></p>
<p>bot (noun): autonomous program that does a certain task (like a robot) – <i>The Facebook engineer programmed a bot to store users' personal data.</i></p> <p>browser (noun): an app used for navigating websites – <i>Setting your browser to not allow pop-ups will speed up your web browsing.</i></p> <p>bypass: (verb): go round, avoid – <i>It is a serious concern because this virus will bypass the site's firewall.</i></p> <p>collaborative (adjective): produced by working together – <i>The website Wikipedia is a collaborative effort.</i></p> <p>confidentiality (noun): state of secrecy or privacy – <i>Website confidentiality is often compromised by hackers.</i></p> <p>consent (noun): permission, agreement – <i>Most websites ask for your consent before tracking you.</i></p> <p>cookie (noun): a small file sent by a website to a visitor's browser – <i>With all the cookies Twitter set on my browser they know everything about me.</i></p>	<p>firewall (noun): a system designed to stop unauthorized access – <i>My firewall keeps my website safe from unwanted hackers.</i></p> <p>first party (adjective): the primary user involved – <i>The data was gathered by a first party website and sold to a third party.</i></p> <p>fraudster (noun): a person who tries to deceive or trick other people – <i>The fraudster sent emails to thousands of people pretending to be a government agent.</i></p>

24 pav. Debatų principai, frazės ir žodynas anglų k.

hack (verb): using a computer to access unauthorized files or data – *The bank's website was hacked last night, and the website could no longer be accessed by clients.*

harassment (noun): unwanted physical or verbal attention; bullying – *The manager was accused of harassment for yelling at his assistant.*

infamous (adjective): famous for a bad reason – *The Y2K problem was an infamous event that worried the tech industry during the change of the millennium.*

internet security (noun): the branch of security focused on ensuring that computers and the internet are free from illegal activity by cybercriminals – *Social media users are increasingly concerned about internet security and companies like Facebook tracking them.*

law enforcement (noun): police, FBI etc – *Law enforcement is slow to catch cybercriminals due to the nature of the internet.*

leak (verb): disclose confidential information without permission – *Wikileaks is a website where people often leak top secret documents if they want to make them public.*

malware (noun): software that is created to steal, disrupt, or gain access to unauthorized data – *The malware was accidentally installed after clicking a fake link on that website.*

NSA (abbreviation): National Security Agency (In USA) – *Originally set up to protect US citizens, the NSA was eventually deemed responsible for spying on millions of their own citizens.*

plugged into (adjective): connected to – *Some people think they have to be plugged into the internet 24 hours to get the latest news.*

preferences (noun): the things and settings we like most – *You can adjust how many times they send you notifications in your preferences.*

privacy policy (noun): a statement by a company or organization about how it collects and stores personal data – *The website has a privacy policy to assure its users it is not selling your information – but I don't believe it lol.*

third-party (adjective): another group besides the two main groups involved – *Can you instruct your bank to allow a third party to remove money from your account?*

tracking (noun): the process of "keeping tabs" on an internet user – *Tracking of users by big tech companies allows them to understand people's habits when shopping online.*

stalking (noun): repeated and unwanted following or watching of another person – *Women are more likely to be victims of stalking than men.*

surveillance (noun): the watching or close observance of one or more people – *The mass surveillance of US citizens by their government, revealed by Edward Snowden in 2013, was ruled unla^w. by the US Court of Appeals in 2020.*

surveillance (noun): the watching or close observance of one or more people – *The mass surveillance of US citizens by their government, revealed by Edward Snowden in 2013, was ruled unlawful by the US Court of Appeals in 2020.*

unauthorized (adjective): without approval; without permission – *The hackers quickly gained unauthorised access to his bank account.*

25 pav. Debatų principai, frazės ir žodynas anglų k.

Video informacija: <https://www.youtube.com/watch?v=b-yJDGmzRF0>

2. Problemos iškėlimas.

Mokiniai turi išsikelti problemą – kas kaltas dėl esamos situacijos. Debatų pagalba viena komanda turi įrodyti, jog kaltas pats asmuo, kuris suteikė teises organizacijai naudotis jo/jos duomenimis. Oponentai turi įrodyti, jog dėl tokios veikos kalta organizacija. Į komandas yra suskirstoma pagal tai, kokią pusę asmeniškai palaiko patys mokiniai.

Silpnesni mokiniai pamokos pradžioje kartu su visais bando išsikelti problemą, kurios pavadinimą užrašo lentelės viršuje „PROBLEM“. Lentelėje reikia įrašyti jų manymu svarbiausias frazes (yra pateiktos visiems) „FOR“ (už) ir „AGAINST“ (prieš) kalbant apie problemą (turi įrašyti nemažiau 8 į kiekvieną skiltį). Vėliau 2 – 3 sakiniais (jei gali ir sugeba – daugiau sakinių) pateikti savo nuomonę sprendžiant problemą „MY OPINION“. (26 pav.)

NAME:

GRADE:

PROBLEM:	
FOR	AGAINST
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
MY OPINION:	

26 pav. Lentelė silpnesniems mokiniams.

3. Darbas komandose.

Moksleiviai pasiskirsto vaidmenimis komandose. Ieško informacijos internete, kad galėtų pagrįsti savo teiginį. Pasiruošimui yra skiriama ne daugiau 15 min.

4. Debatai.

Kiekvienos komandos atstovas / -ė kalba ir pateikia įrodymus savo teiginiui. Kiekvienam pristatinėtoji yra skiriama ne daugiau, kaip 5 min. Vėliau skiriama dar po 2 min. oponentų klausimams ir atsakymams pateikti.

2 ETAPAS ⌚ 5-7 minutės

Su mokiniais apibendrinamas atliktas darbas.

Moksleiviai prisimena pamokos pradžioje išsikeltą problemą – pamokos tikslą. Įsivertina savo darbą ir pastangas. Įvertina kolegų darbą ir pastangas. Pateikia siūlymus. Apibendrina pamokos darbą, pasitikrina ar įveikė uždavinius ir ar išsprendė problemą. Vyksta neformalus vertinimas.

Anglų k. mokytoja vertina mokinius pagal savo pateiktą vertinimo tvarką.

Elektroninis parašas ir elektroninė laiko žyma (Iryna Korbut)

Pasiekimų sritis	31.6.2. Elektroninis parašas ir duomenų šifravimas.
Klasė	12
Tema	Elektroninis parašas ir elektroninė laiko žyma.
Integruojami dalykai, pasiekimai	Lietuvių k., Anglų k.
Kompetencijos	Pažinimo – elektroninio parašo sąvokos svarbos ir naudos supratimas Skaitmeninė – susipažinimas su svetainėmis, kurios suteikia galimybę pasirašyti dokumentus, naudojantis skaitmeniniais įrankiais atlikti pasirašyti dokumentą elektroniniu parašu Komunikavimo – bendravimas mokinių tarpusavyje ir su mokytoju
Tikslas	1. Išaiškinti elektroninio parašo sąvoką 2. Suprasti elektroninio parašo svarba ir nauda 3. Mokytis pasirašyti dokumentus elektroniniu parašu
Uždaviniai	1. Išsiaiškinti kas yra elektroninis parašas, jo nauda ir svarba 2. Susipažinti su elektroninio parašo įstatymu 3. Įtvirtinti žinias, atlikdami praktinę užduotį, pasirašydami dokumentą su Dokobit)

Planuojamas rezultatas	Gebėsite paaiškinti elektroninio parašo sąvoka nauda ir svarba Gebėsite paaiškinti elektroninio parašo įstatymo pagrindinius punktus Gebėsite pasirašyti dokumentus elektroniniu parašu, naudojant Dokobit
Specifinės priemonės / programinė įranga	Kompiuteriai Mobilieji telefonai
Mokymosi metodai	Apverstos klasės metodas, praktinis tyrimas, diskusija
Mokinių atlikto darbo vertinimas ir įsivertinimas	Slenkstinis – užduotis, susijusias su elektroninio parašo ir duomenų šifravimu teisėtu naudojimu ir privatumu, atlieka su mokytojo pagalba. Patenkinamas – savarankiškai (bet nepilnai) gali spręsti užduotis, susijusias su elektroninio parašo ir duomenų šifravimu teisėtu naudojimu ir privatumu. Pagrindinis – savarankiškai atlieka ugdomąsias užduotis, susijusias su elektroniniu parašu ir duomenų šifravimu, jų privatumu ir teisėtu naudojimu, randa ir taiso padarytas klaidas. Aukštesnysis – logiškai atgamina mokomąją medžiagą mokymo programos rėmuose; pagrįstai atsako į klausimus, susijusius su elektroniniu parašu ir duomenų šifravimu, jų privatumu ir teisėtu naudojimu [7].
Žinios prieš	Mokėti naudotis paieškos ir automatinėmis vertimo sistemomis
Galimybės taikyti spec. poreikių mokiniams	Šioje pamokoje apteikiama 1 svetainė, per kuria bus įvykdytas dokumento pasirašymas, todėl reikia suteikti pagalbą mokiniui įveikti sunkumus
Patarimai kolegoms, kurie naudos parengtą medžiagą	Pasirašykite dokumentą savarankiškai. Paieškokite atnaujintos informacijos (pvz., teises aktuose), patikrinkite ar nėra pakeitimu/naujovių https://www.eparasas.lt/ https://elektroninisparasas.lt/

I etapas 10 min

Mokytojas supažindina mokinius su tema, kuri bus nagrinėjama. Taip pat išaiškina tikslus ir uždavinius.

Mokiniams buvo siūloma medžiaga darbui namuose – susipažinti su LIETUVOS RESPUBLIKOS ELEKTRONINĖS ATPAŽINTIES IR ELEKTRONINIŲ OPERACIJŲ PATIKIMUMO UŽTIKRINIMO PASLAUGŲ ĮSTATYMŲ <https://e-tar.lt/portal/lt/legalAct/88ad61b052c111e884cbc4327e55f3ca> [9].

Pasiūlyti spręsti testą patikrinimui [20].

1. Kas leidžia identifikuoti tikrąją asmens tapatybę?

a) elektroninis parašas

- b) elektroninio pašto adresas
- c) prisijungimo slaptažodis
- d) socialinio tinklo paskyros (angl. account) vardas

2. Kuriuo iš šių atvejų naudojamas elektroninis parašas?

- A Įkeliant naują straipsnį į savo tinklaraštį
- B Išsiimant pinigus iš savo sąskaitos bankomate
- C **Pasirašant elektroninę paslaugų sutartį**
- D Pasirašant knygą gerbėjui

3. Kuri kortelė naudojama elektroniniams dokumentams pasirašyti?

- A Asmeninė vizitinė kortelė
- B **Lustinė asmens tapatybės kortelė**
- C Lustinė kreditinė banko kortelė
- D Vairuotojo pažymėjimo kortelė

4. Duomenys, kurie įterpiami, prijungiami ar logiškai susiejami su kitais duomenimis, siekiant patvirtinti jų autentiškumą ir (ar) identifikuoti asmenį. Kokia sąvoka taip apibūdinama?

- A Elektroninis laiškas
- B **Elektroninis parašas**
- C Kompiuterio programos licencija
- D Socialinio tinklo paskyros slaptažodis

5. Elektroninis parašas naudojamas kelioms funkcijoms atlikti. Viena iš jų – pasirašyti skaitmeninius dokumentus. Kokią funkciją atlieka elektroninis parašas, kai jungiamasi prie elektroninio banko?

Asmens tapatybės patvirtinimo / identifikavimo [20]

6. Elektroninius dokumentus galima pasirašyti elektroniniu parašu šią paslaugą teikiančiose interneto svetainėse. Nurodykite dvi taisykles, kurių būtina laikytis, norint tai padaryti saugiai.

Galimi atsakymai:

- įsitikinti, kad interneto svetainė, kurioje ketinama pasirašyti elektroniniu parašu, yra patikima: pasidomėti, kas yra šios interneto svetainės savininkas, pasiskaityti atsiliepimus apie šią interneto svetainę;
- patikrinti, kam priklauso svetainės skaitmeninis sertifikatas (liudijimas), kas jį išdavė, ar jis galioja;
- įsitikinti, kad elektroninės paslaugos interneto svetainėi Jūsų perduodami duomenys bus šifruojami, t. y. bus perduodami saugiai: interneto svetainės adreso pradžioje turi būti matomos raidės `https://` ir / arba prieš interneto svetainės adresą turi būti rodoma spynos piktograma;
- įsitikinti, ar tikrai esama toje interneto svetainėje, kurioje norima būti: patikrinti, ar svetainės adresas yra teisingas (suklastotų svetainių pavadinimuose dažnai yra gramatinių klaidų, jie skiriasi nuo tikrųjų svetainių pavadinimų vos vienu ar keliais simboliais);
- patikrinti jau pasirašytą dokumentą: atidaryti pasirašytą dokumentą ir patikrinti, ar tai yra tas dokumentas, kurį ir ketinote pasirašyti, ar Jūsų elektroninis parašas yra galiojantis;
- atsargiai naudotis belaidžio interneto paslaugomis viešuosiuose interneto prieigos taškuose.

Patikslintas paaiškinimas:

Kam reikalinga laiko žyma?

Laiko žyma – elektroninių duomenų rinkinys, sukurtas techninėmis priemonėmis ir patvirtintas raktų sertifikavimo centro elektroniniu skaitmeniniu parašu, patvirtinantis elektroninio dokumento (elektroninių duomenų) egzistavimą tam tikru momentu.

1. Kvalifikuota elektroninė kvalifikuotos elektroninės laiko žymos sudarymo, tikrinimo ir patvirtinimo patikimumo paslauga apima: 1) kvalifikuotos elektroninės laiko žymos formavimas; 2) kvalifikuotos elektroninės laiko žymos perdavimas elektroninės patikimumo užtikrinimo paslaugos vartotojui.

Kvalifikuotame elektroniniame laiko žyme daroma prielaida, kad ji nurodo datą ir laiką bei elektroninių duomenų, su kuriais ta data ir laikas yra susijęs, vientisumą.

2. Kvalifikuota elektroninė laiko žyma turi atitikti šiuos reikalavimus: 1) datą ir laiką susieti su elektroniniais duomenimis taip, kad pagrįstai būtų išvengta galimybės pakeisti elektroninius duomenis, kurių neįmanoma aptikti; 2) būti pagrįstas tiksliau laiko šaltiniu, sinchronizuotu su koordinuotu pasauliniu laiku (UTC) sekundės tikslumu;

Prie kvalifikuoto elektroninio laiko žymos pridedamas išplėstinis elektroninis parašas arba kvalifikuoto elektroninio patikimumo užtikrinimo paslaugų teikėjo jam sukurtas išplėstinis elektroninis spaudas arba gali būti naudojamas kitas būdas, lygiavertis išplėstinio elektroninio parašo ar išplėstinio elektroninio spaudo papildymui prie kvalifikuoto elektroninio laiko. antspaudas, jeigu jis suteikia lygiavertį saugumo lygio kvalifikuotą elektroninę laiko žymą ir atitinka šio įstatymo reikalavimus. [8].

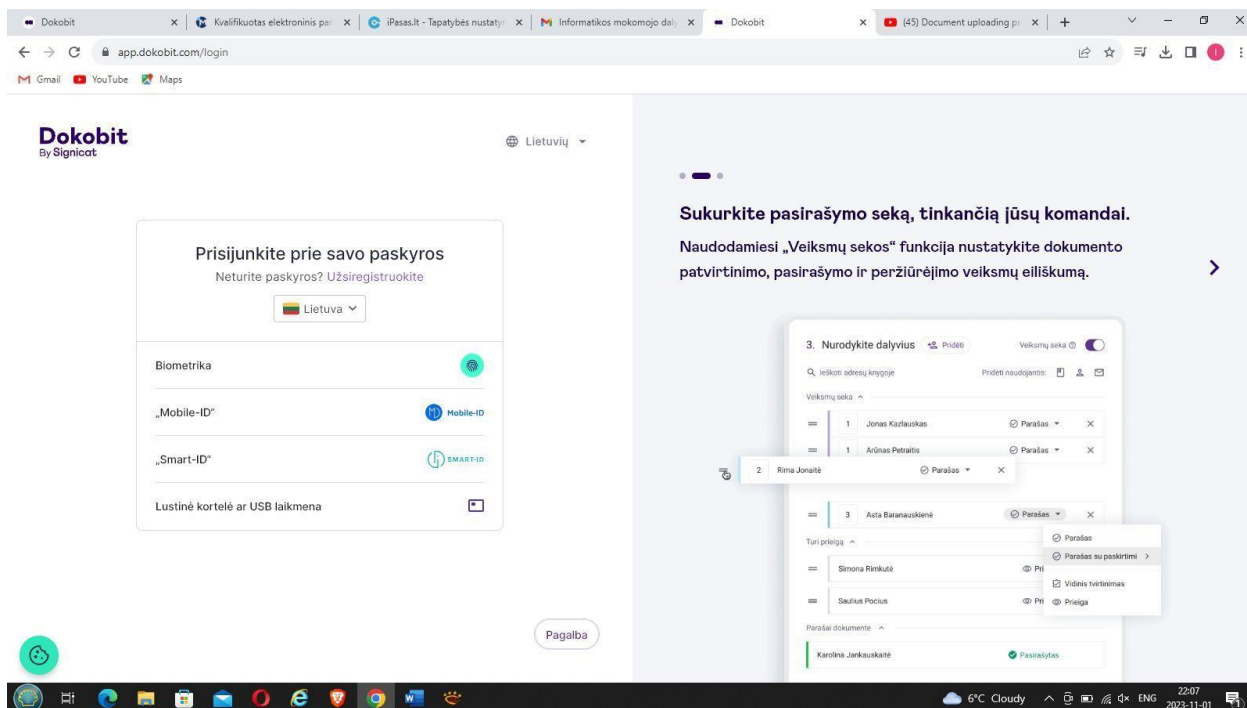
II etapas 20 min

Praktinis tyrimas.

Susipažįstama su praktinėmis saugiomis el. parašo kūrimo, tikrinimo priemonėmis. Jos išbandomos, pasirašant ir tikrinant įvairius dokumentus. Rekomenduojama naudoti priemones, pavyzdžiui, <https://www.dokobit.com/lt/>, <https://marksign.lt/>, <https://www.gosign.lt/lt/> [7].

Mokiniam siūloma pasirašyti dokumentą, naudojant Dokobit.

1. Atidarome dokobit.lt.
2. Pasirenkame su kuo jungsimės (pvz Smart-ID).

2.1.1 pav. Prisijungimo langas

3. Įvedame asmens kodą.

4. Spaudžiame «prisijungti».

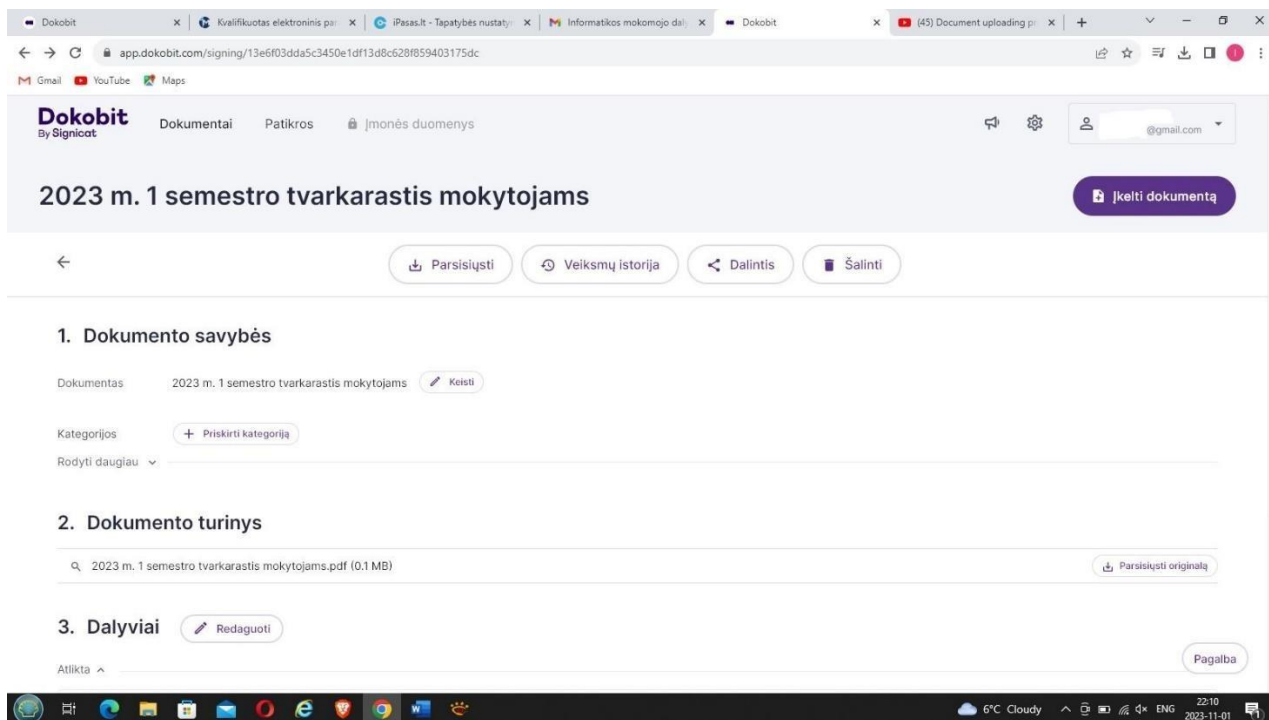
Įvesti elektronini pasta ir aktyvinti nuoroda pašte jungiantis pirma karta.

5. Siūlo pažiūrėti mokomąjį filmuką.

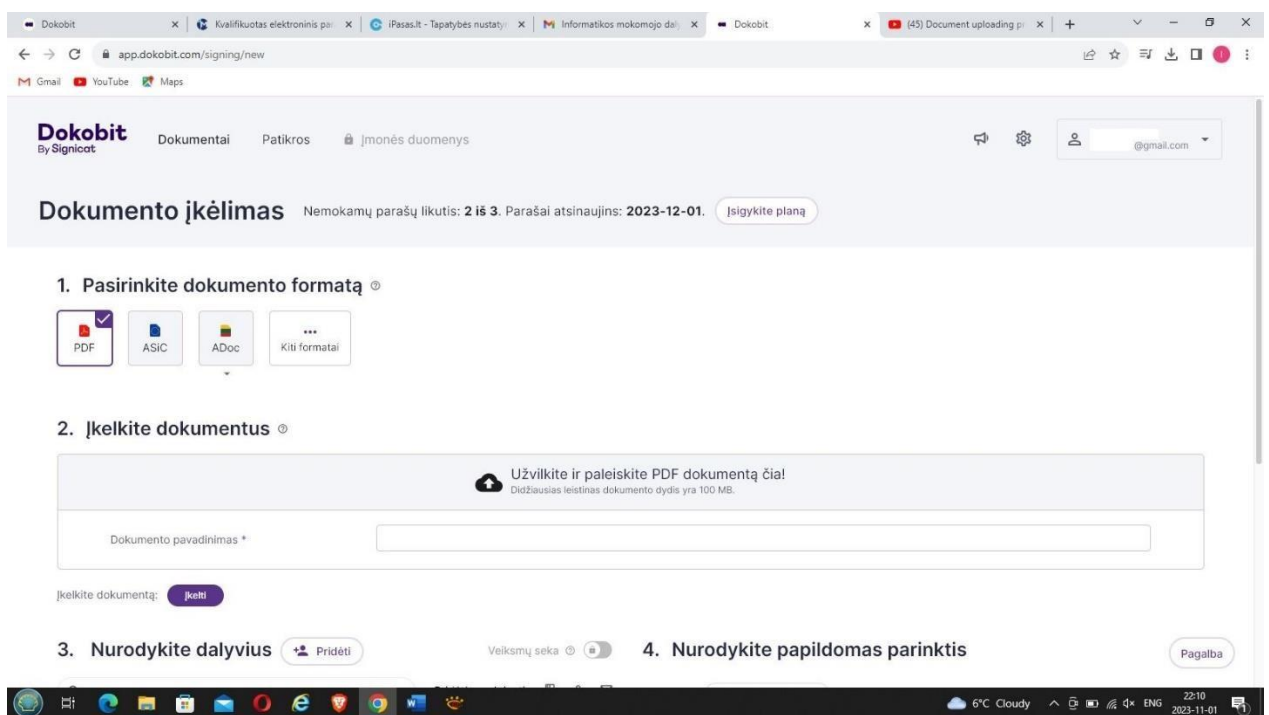
<https://www.youtube.com/watch?v=MhE4eNm1oPU&list=TLGGzmts9XwhbAAwMTExMjAyMw>

[Žiūrėti, kai mokinys negali prisijungti \(neturi Smart-ID\)](#)

6. Spaudžiame «įkelti dokumentą» (failą turi būti pdf formatu).

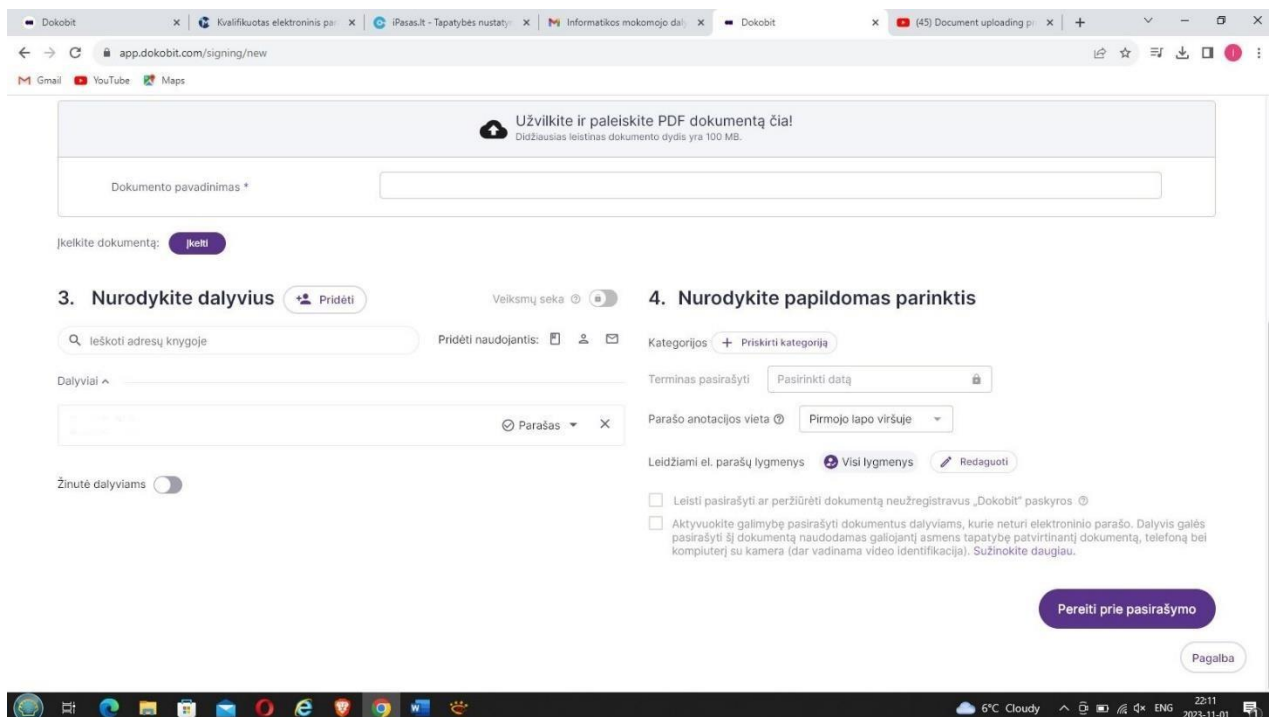

2.1.2 pav. Dokumento įkėlimas

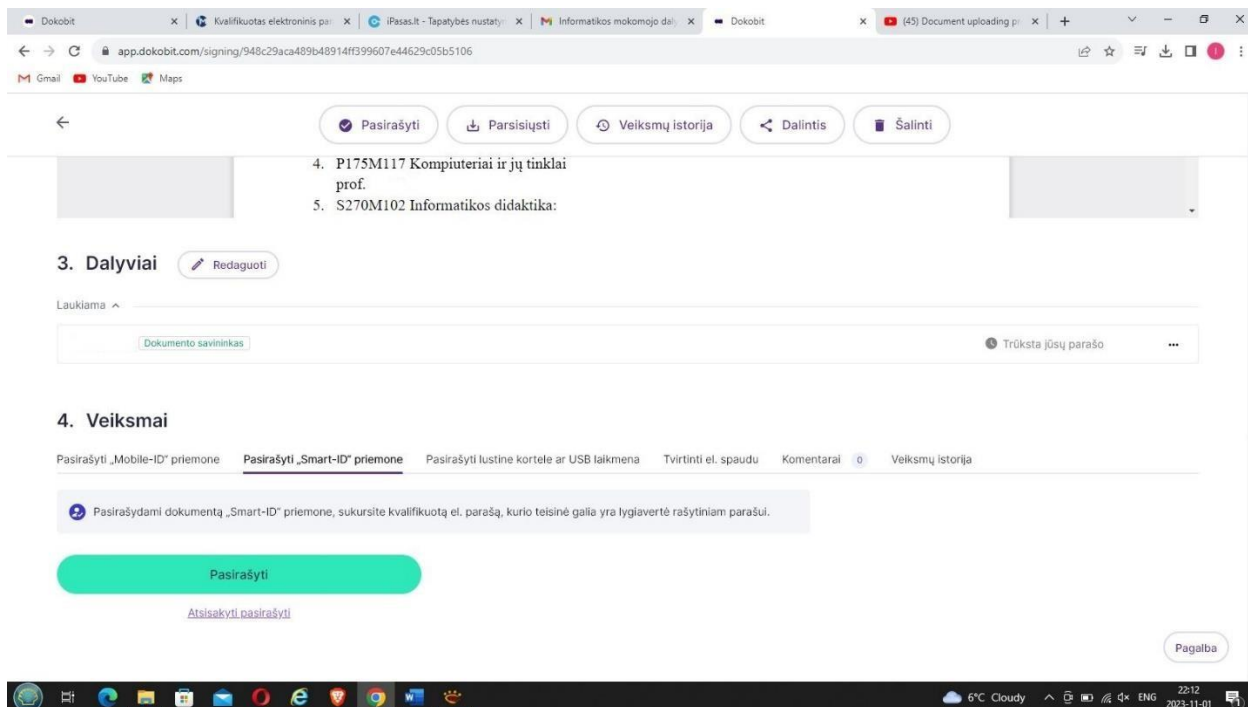
2.1.3 pav. Dokumentų įkėlimas

7. Dešinėje pusėje apačioje spaudžiame «pereiti prie pasirašymo».

2.1.4 pav. Įkelto dokumento pasirašymas

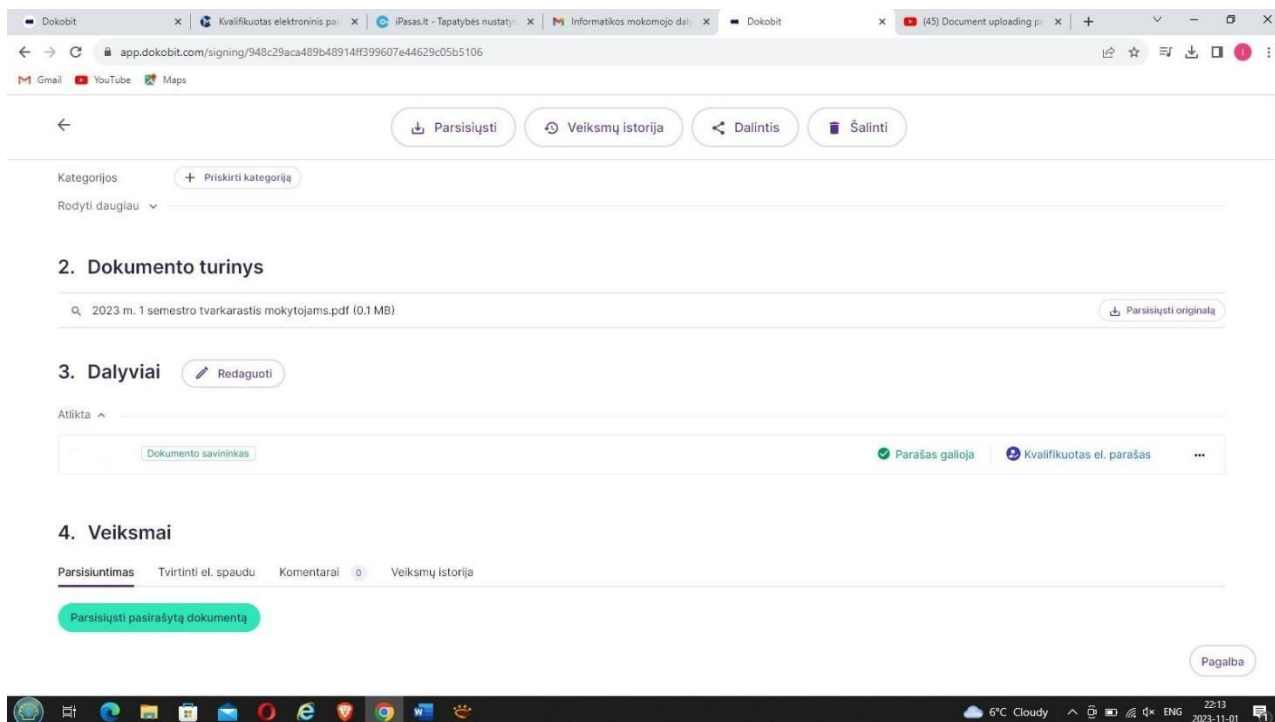
8. Kairėje pusėje apačioje spaudžiame «pasirašyti».

2.1.5 pav. Įkelto dokumento pasirašymas

9. Dokumentas sėkmingai pasirašytas.

10. Parsisiųsti pasirašyta dokumentą iš svetainės.

2.1.6 pav. Pasirašyto dokumento parsisiuntimas

2.1.7 pav. Pasirašyto dokumento pavyzdys

III etapas 15 min

Savarankiško darbo patikrinimas. Mokiniai demonstruoja savo atlikta užduotį. Įvertinimas.

Klausimai, aptarimas, diskusija (kokių kilo sunkumų, kokia pagrindiniai akcentai, į ką atkreipti dėmesį).

Kvalifikuotas ir nekvalifikuotas elektroninis parašas (Iryna Korbut)

Pasiekimų sritis	31.6.2. Elektroninis parašas ir duomenų šifravimas.
Klasė	12
Tema	Kvalifikuotas ir nekvalifikuotas elektroninis parašas.
Integruojami dalykai, pasiekimai	Lietuvių k., Anglų k.
Kompetencijos	Pažinimo – skirtumas tarp kvalifikuoto ir nekvalifikuoto elektroninio parašo Skaitmeninė – išspręsti uždavinius skaitmeniniais įrankiais Komunikavimo – darbas grupėse
Tikslas	Išsiaiškinti skirtumus tarp kvalifikuoto ir nekvalifikuoto elektroninio parašo, įtvirtinti dokumentu pasirašymo elektroniniu parašu įgūdžius
Uždaviniai	<ol style="list-style-type: none"> 1. Suprasti skirtumą tarp kvalifikuoto ir nekvalifikuoto elektroninio parašo 2. Susipažinti su Europos Sąjungos elektroninių parašų direktyvą 3. Sužinoti kur pateiktas patikimu paslaugu tiekėju sąrašas 4. Išbandyti įranki MarkSign
Planuojamas rezultatas	Gebėsite paaiškinti kuo skiriasi kvalifikuotas ir nekvalifikuotas elektroninis parašas Gebėsite paaiškinti ES elektroniniu parašu direktyvos pagrindinius aspektus Gebėsite pasirašyti dokumentus, naudojant MarkSign.
Specifinės priemonės / programinė įranga	Kompiuteriai Mobilieji telefonai
Mokymosi metodai	Darbas grupėse (informacijos apdorojimas), praktinis tyrimas
Mokinių atlikto darbo vertinimas ir įsivertinimas	Slenkstinis – užduotis, susijusias su elektroninio parašo ir duomenų šifravimu teisėtu naudojimu ir privatumu, atlieka su mokytojo pagalba. Patenkinamas – savarankiškai (bet nepilnai) gali spręsti užduotis, susijusias su elektroninio parašo ir duomenų šifravimu teisėtu naudojimu ir privatumu. Pagrindinis – savarankiškai atlieka ugdomąsias užduotis, susijusias su elektroniniu parašu ir duomenų šifravimu, jų privatumu ir teisėtu naudojimu, randa ir taiso padarytas klaidas. Aukštesnysis – logiškai atgamina mokomąją medžiagą mokymo programos rėmuose; pagrįstai atsako į klausimus, susijusias su elektroniniu parašu ir duomenų šifravimu, jų privatumu ir teisėtu naudojimu [7].
Žinios prieš	Mokėti naudotis paieškos ir automatinėmis vertimo sistemomis
Galimybės taikyti spec. poreikių mokiniams	Mokyti naudotis elektroninio parašo įrankiu detalizuojant kiekviena žingsni individualiai.

Patarimai kolegoms, kurie naudos parengtą medžiagą	Išbandykite elektroninio parašo įranki. Nuolat atnaujinkite informacija (pvz., direktyvose), patikrinkite ar nėra pakeitimu/naujų įstatymuose. https://www.eparasas.lt/ https://elektronisparasas.lt/
--	---

I etapas 5 min.

Pristatyti mokiniams naujos temos pavadinimą ir pamokos tikslą.

II etapas 10 min

Darbas grupėse.

Padalinti mokinius į 4 gr. ir pasiūlyti susipažinti su Europos Sąjungos elektroninių parašų direktyvą (<https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:31999L0093&from=LT> , žr. 2023–06–28) [12].

Pagrindiniai šio dokumento aspektai:

Kvalifikuotų sertifikatų reikalavimai. (I priedas)

Reikalavimai sertifikavimo paslaugų tiekėjams, išduodantiems kvalifikuotus sertifikatus. (II priedas)

Saugios parašo formavimo įrangos reikalavimai. (III priedas)

Rekomendacijos dėl saugaus parašo tikrinimo. (IV priedas)

1 gr. pristato informacija, pateikta I priede, 2 – II priede, 3 – III priede, 4 – IV priede.

III etapas 10 min

Mokytojas siūlo mokiniams prisijungti prie svetainės, kurioje galima rasti informacija apie patikimu paslaugu tiekėjus.

Vadovaujantis Reglamento (ES) Nr. 910/2014 22 straipsnio 1 ir 2 dalimis sudaromas, tvarkomas ir skelbiamas Lietuvos Respublikoje įsisteigusių kvalifikuotų patikimumo užtikrinimo paslaugų teikėjų ir jų teikiamų kvalifikuotų patikimumo užtikrinimo paslaugų sąrašas (Nacionalinis patikimas sąrašas, <https://elektronisparasas.lt/lietuvos-patikimassarasas/>, žr. 2023–06–28) [10].

Į šį dokumentą įtraukta informacija apie teikėjus, kurie teikia elektroninių parašų sertifikatų kūrimo paslaugas.

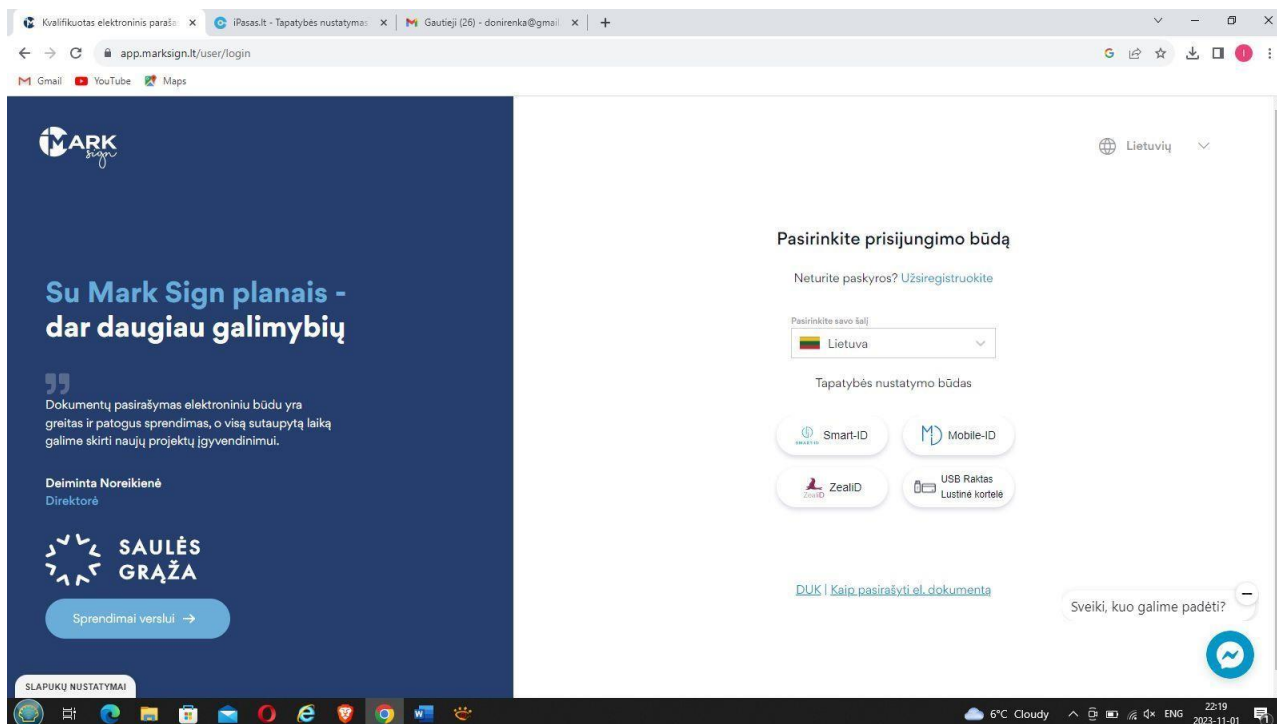
IV etapas 15 min.

Mokytojas išaiškina skirtumą tarp kvalifikuoto ir nekvalifikuoto elektroninio parašo.

Skirtumas tarp jų yra tas, kad kvalifikuotas elektroninis parašas užtikrina aukštesnį apsaugos lygį, turi aukštą pasitikėjimo lygį kaip elektroninio identifikavimo priemonė ir prilygsta ranka rašytam parašui. Pažangus elektroninis parašas turi vidutinį pasitikėjimo lygį. Ateityje kvalifikuotas elektroninis parašas bus reikalingas elektroninio parašo pripažinimui ES šalyse. Viena iš pagrindinių jo savybių yra ta, kad ji saugoma saugioje privataus rakto laikmenoje.

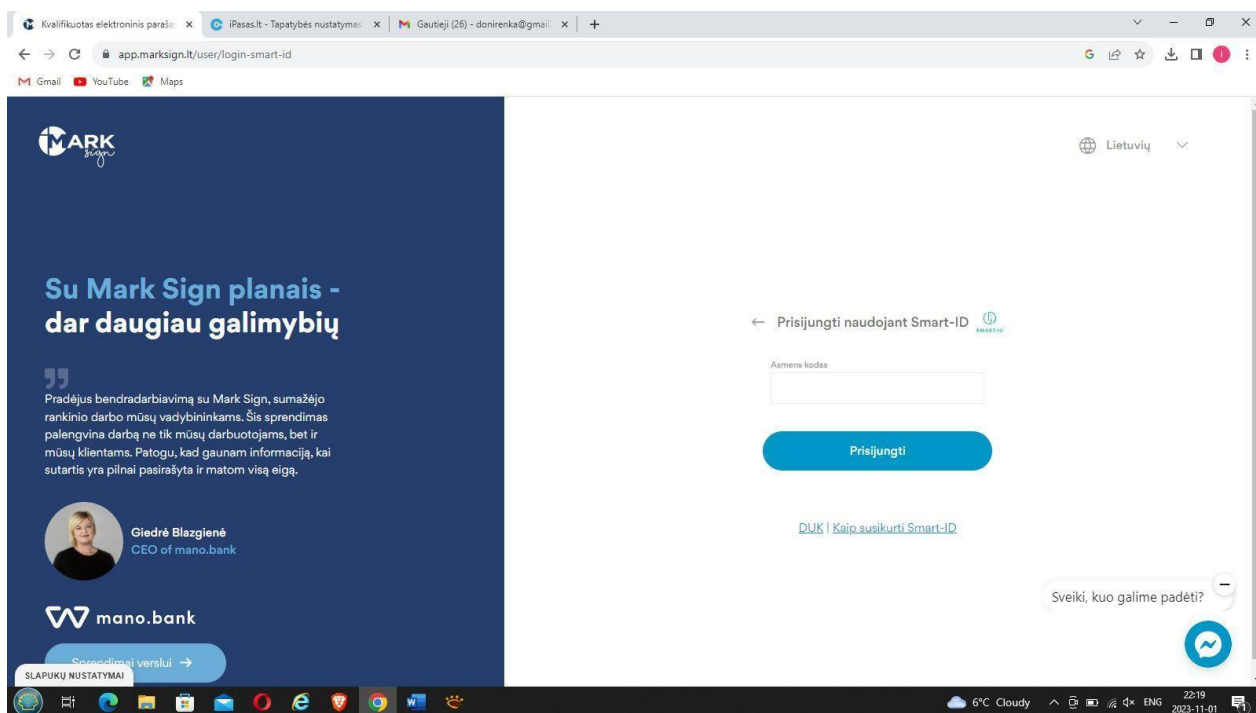
Užduotis – išbandyti kitas priemonės, kurios nebuvo išbandytos praeita pamoka – pvz. Marksign.

1. Pasirinkite prisijungimo būdą (Smart-ID).

2.2.1 pav. Prisijungimo langas

2. Įvedame asmens kodą.

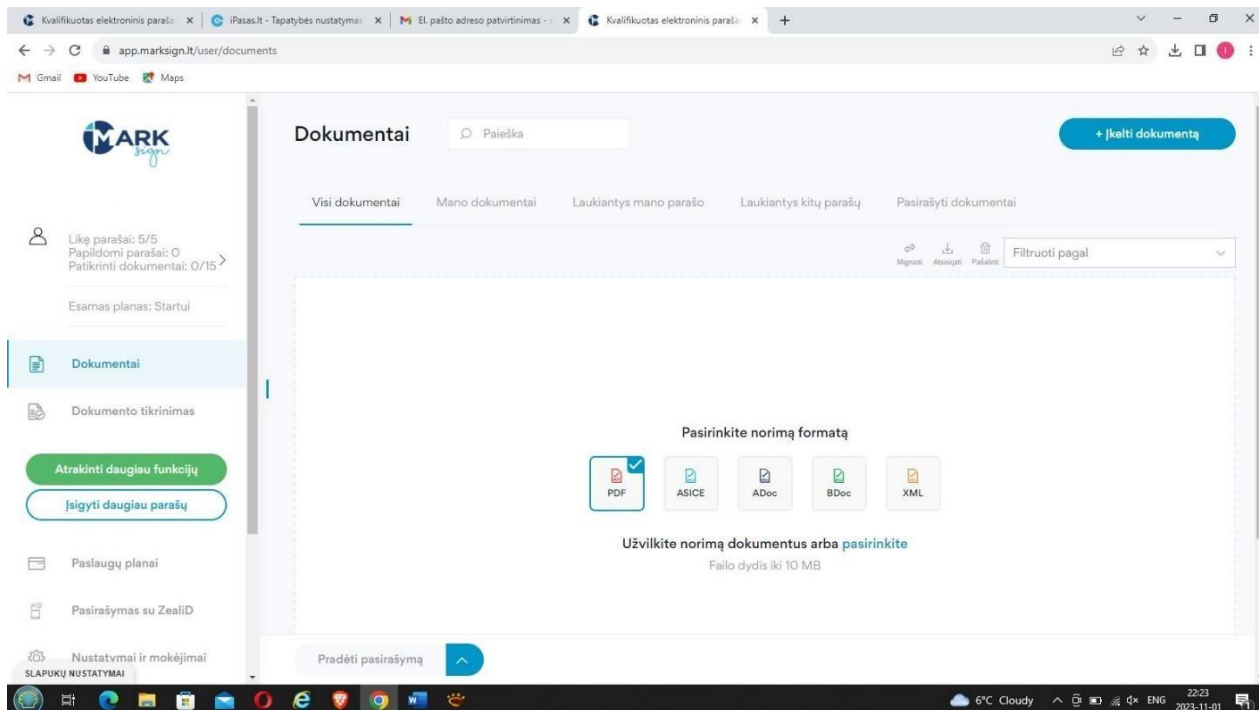

2.2.2 pav. Asmens kodo įvedimas

3. Spaudžiame prisijungti, įvesti el. pasta ir telefoną, pažymėti varnelę – susipažinau su taisyklėmis, tęsti.

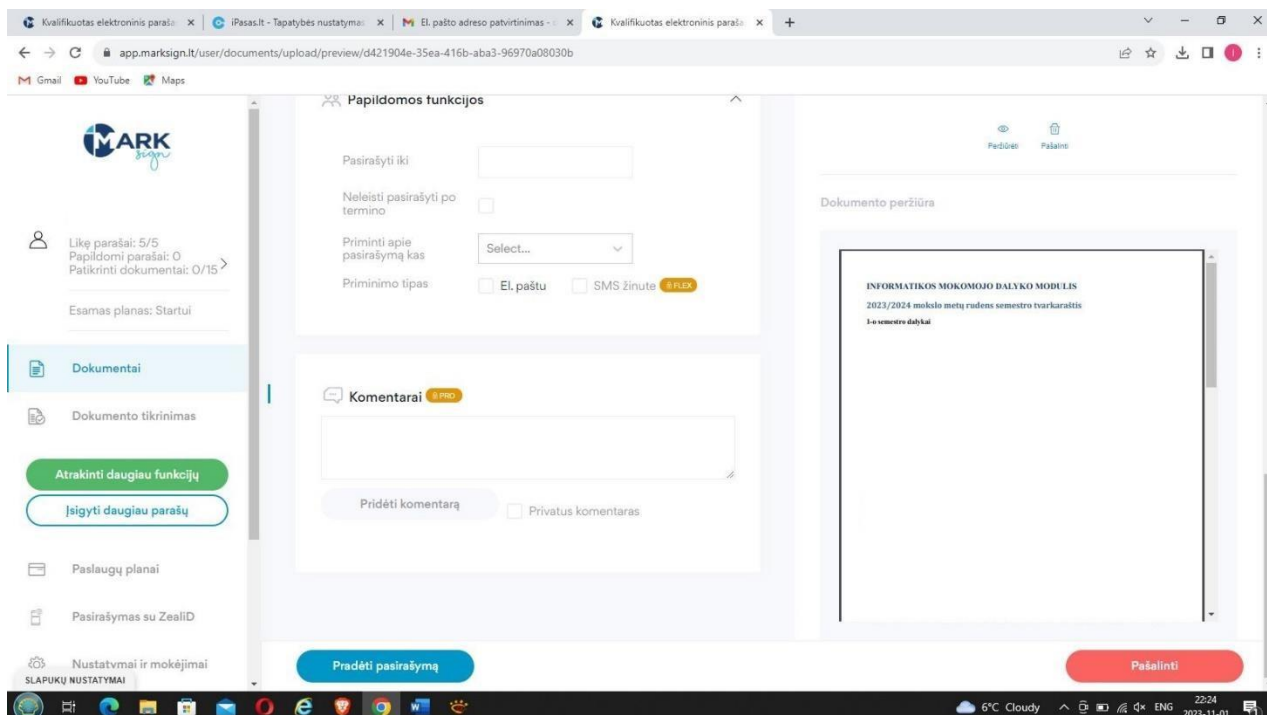
4. Patvirtinti elektronini pašta – paspausti nuoroda pašte, aktyvuoti paskyra, Jūsų paštas patvirtintas – tęsti.

5. Įkelti dokumentą, pasirinkti formatą.

2.2.3 pav. Dokumento įkėlimas

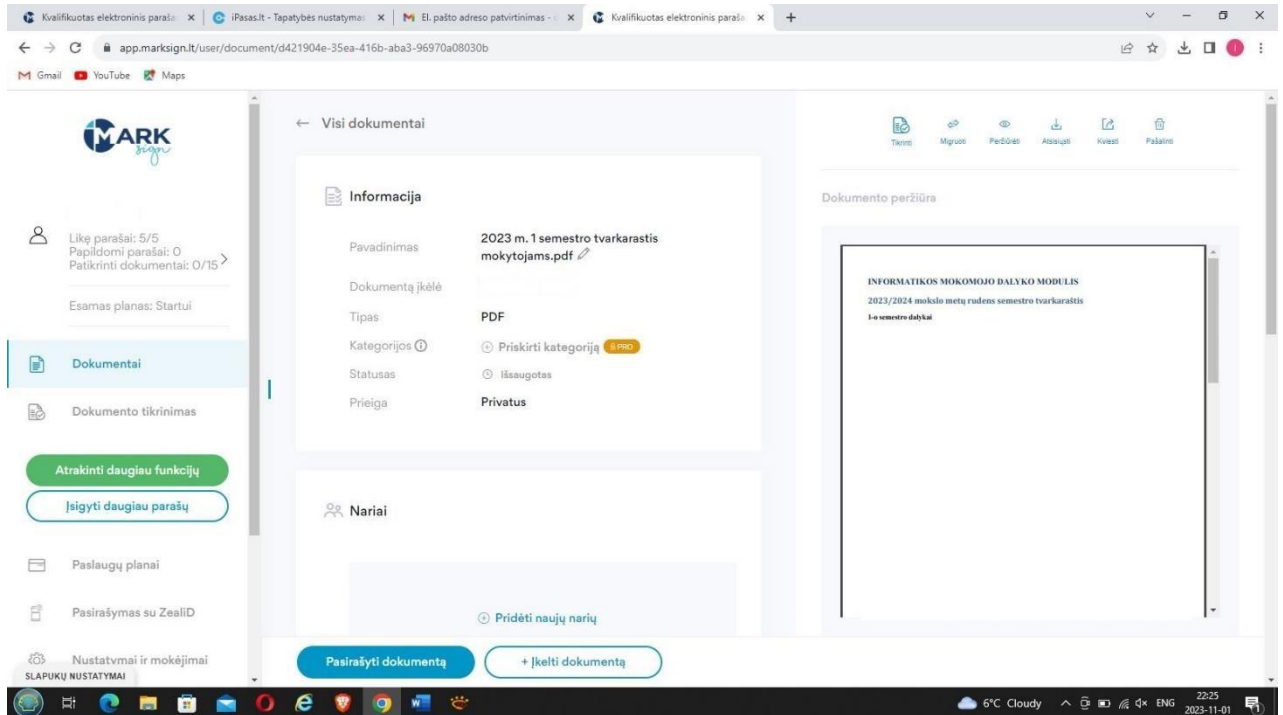
6. Spaudžiame «pradėti pasirašymą» kairėje apačioje.

2.2.4 pav. Dokumento pasirašymas

7. Kitame langelyje «pasirašyti

dokumentą».

2.2.5 pav. Dokumento pasirašymas

8. Jus sėkmingai pasirašėte šį dokumentą.

Dokumentas pasirašytas!

Visi asmenys pasirašė dokumentą

2.2.6 pav. Pasirašymo pabaiga

9. Parsisiųsti iš pašto arba iš svetainės.

2.2.7 pav. Pasirašyto dokumento parsisiųntimas

V etapas 5 min

Refleksija.

Kaip patikrinti ar dokumentas pasirašytas kvalifikuotu elektroniniu parašu? - Įkelti elektroniniu parašu pasirašytą dokumentą į oficialiame Europos Sąjungos portale esantį demo elektroninio parašo patikrinimo įrankį.

<https://ec.europa.eu/digital-building-blocks/DSS/webapp-demo/validation>

2.3. Trečias pamokos planas

Duomenų ir pranešimų šifravimas (Iryna Korbut)

Pasiekimų sritis	31.6.2. Elektroninis parašas ir duomenų šifravimas.
Klasė	12
Tema	Duomenų ir pranešimų šifravimas.
Integruojami dalykai, pasiekimai	Lietuvių k., Anglų k.
Kompetencijos	Pažinimo – duomenų šifravimo svarbos suvokimas ir paaiškinimas Skaitmeninė – tinkamas naudojimas programine įranga Komunikavimo – diskusija su mokytoju apie duomenų šifravimą kaip sąvoką
Tikslas	Išmokti apsaugoti informacija ja šifruojant
Uždaviniai	1. Su mokytojo pateikta medžiaga suprasti kas yra duomenų šifravimas 2. Užšifruoti/Iššifruoti dokumentą
Planuojamas rezultatas	Mokėti užšifruoti/iššifruoti dokumentus.
Specifinės priemonės programinė įranga	Kompiuteriai Šifravimo programine įranga
Mokymosi metodai	Praktinis tyrimas, diskusija, minčių žemėlapis
Mokinių atlikto darbo vertinimas ir įsivertinimas	Slenkstinis – užduotis, susijusias su elektroninio parašo ir duomenų šifravimu teisėtu naudojimu ir privatumu, atlieka su mokytojo pagalba. Patenkinamas – savarankiškai (bet nepilnai) gali spręsti užduotis, susijusias su elektroninio parašo ir duomenų šifravimu teisėtu naudojimu ir privatumu. Pagrindinis – savarankiškai atlieka ugdomąsias užduotis, susijusias su elektroniniu parašu ir duomenų šifravimu, jų privatumu ir teisėtu naudojimu, randa ir taiso padarytas klaidas.

	Aukštesnysis – logiškai atgamina mokomąją medžiagą mokymo programos rėmuose; pagrįstai atsako į klausimus, susijusius su elektroniniu parašu ir duomenų šifravimu, jų privatumu ir teisėtu naudojimu [7].
Žinios prieš	Mokėti kurti minčių žemėlapius, gebėti naudotis minčių žemėlapiu kūrimo įrankiais.
Galimybės taikyti spec. poreikių mokiniams	Mokiniui suteikiama individualia pagalba užšifruojant/iššifruojant dokumentą.
Patarimai kolegoms, kurie naudos parengtą medžiagą	Užšifruokite/iššifruokite dokumentą patys. Paieškokite naujesnių šaltinių, patikrinkite ar nepasikeitė naudojimosi sąlygos, ar nėra pakeitimu/naujovių. https://linma.org/2023/11/09/elektroniniu-laisku-sifravimas-praktinis-openpgp-taikymas/

I etapas 10 min

Supažindinti mokinius su pamokos tema, tikslais bei uždaviniais, paaiškinti duomenų šifravimą.

Šifravimas – informacijos apdorojimo sistemose – algoritminis (kriptografinis) duomenų transformavimas, kuris atliekamas simbolių seka, siekiant gauti šifruotą tekstą.

Šifravimas yra informacijos kodavimo procesas, siekiant užkirsti kelią neteisėtai prieigai. Įmonės duomenų vagystės ar nutekėjimo atveju užšifruoti duomenys bus neįskaitomi be atitinkamo rakto. Dauguma vartotojų nežino, kad daug informacijos jau apsaugota šifravimo technologija.

Šifravimo procese paprastas tekstas konvertuojamas į užšifruotą tekstą naudojant kriptografinį raktą. Kriptografinis raktas yra žinomų matematinių reikšmių rinkinys, dėl kurio susitaria tiek siuntėjas, tiek gavėjas. Iššifravimą arba šifruotų duomenų transformavimą atlieka bet kuris asmuo, turintis atitinkamą raktą.

Simetriniai šifravimo algoritmai yra šifravimo būdas, kai šifravimui ir iššifravimui naudojamas tas pats kriptografinis raktas.

Asimetriniai šifravimo algoritmai yra šifravimo algoritmai, kurie naudoja skirtingus raktus duomenims užšifruoti ir iššifruoti. Pagrindinis asimetrinio šifravimo pasiekimas yra tas, kad jis leidžia žmonėms, kurie neturi galiojančios saugumo sutarties, keistis slaptomis žinutėmis. Visiškai išnyko poreikis siuntėjui ir gavėjui susitarti dėl slapto rakto specialiu saugiu kanalu. Šifravimo procedūra parenkama taip, kad ji būtų negrįžtama net ir su žinomu šifravimo raktu. Tai yra, žinant šifravimo raktą ir užšifruotą tekstą, neįmanoma atkurti pradinio pranešimo – jį galima perskaityti tik antrojo rakto – iššifravimo rakto – pagalba. Ir jei taip, tai šifravimo raktas, skirtas laiškų siuntimui bet kuriam asmeniui, negali būti visiškai paslėptas – žinant tai, lygiai taip pat neįmanoma perskaityti užšifruoto pranešimo.

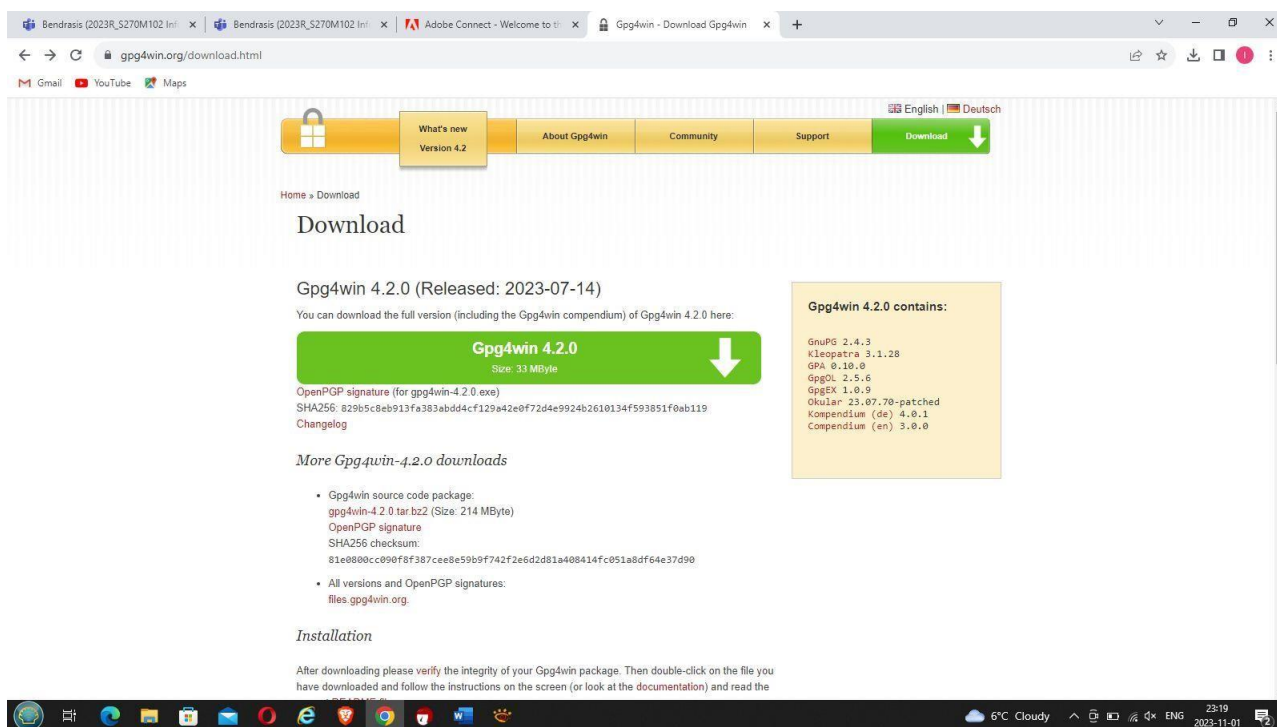
Todėl šifravimo raktas asimetrinėse sistemose vadinamas *viešuoju raktu*, tačiau iššifravimo raktą žinučių gavėjas turi laikyti paslapyje – jis vadinamas *privačiu raktu*. Šifravimo ir iššifravimo algoritmai sukurti taip, kad žinant viešąjį raktą privataus rakto apskaičiuoti neįmanoma.

II etapas 15-20 min

Praktinis tyrimas

Atliekamas duomenų šifravimas/dešifravimas, siūloma naudoti šifravimo įrankį Kleopatra (jis yra „Gpg4win“ programų paketo dalis [15]).

1. Atsisiųsti (senesne versija yra nemokama).

The screenshot shows a web browser window displaying the Gpg4win download page. The browser's address bar shows the URL gpg4win.org/download.html. The page features a navigation menu with links for 'What's new Version 4.2', 'About Gpg4win', 'Community', 'Support', and 'Download'. The main content area is titled 'Download' and highlights 'Gpg4win 4.2.0 (Released: 2023-07-14)'. A large green button with a white arrow pointing down is labeled 'Gpg4win 4.2.0' and 'Size: 33 MByte'. Below this button, there is an OpenPGP signature for the file and a SHA256 checksum. To the right, a yellow box lists the components included in Gpg4win 4.2.0: GnuPG 2.4.3, Kleopatra 3.1.28, GPA 0.10.0, GpgOL 2.5.6, GpgEX 1.0.9, Okular 23.07.70-patched, Kompendium (de) 4.0.1, and Kompendium (en) 3.0.0. The page also includes a section for 'More Gpg4win-4.2.0 downloads' and an 'Installation' section with instructions to verify the package's integrity after downloading.

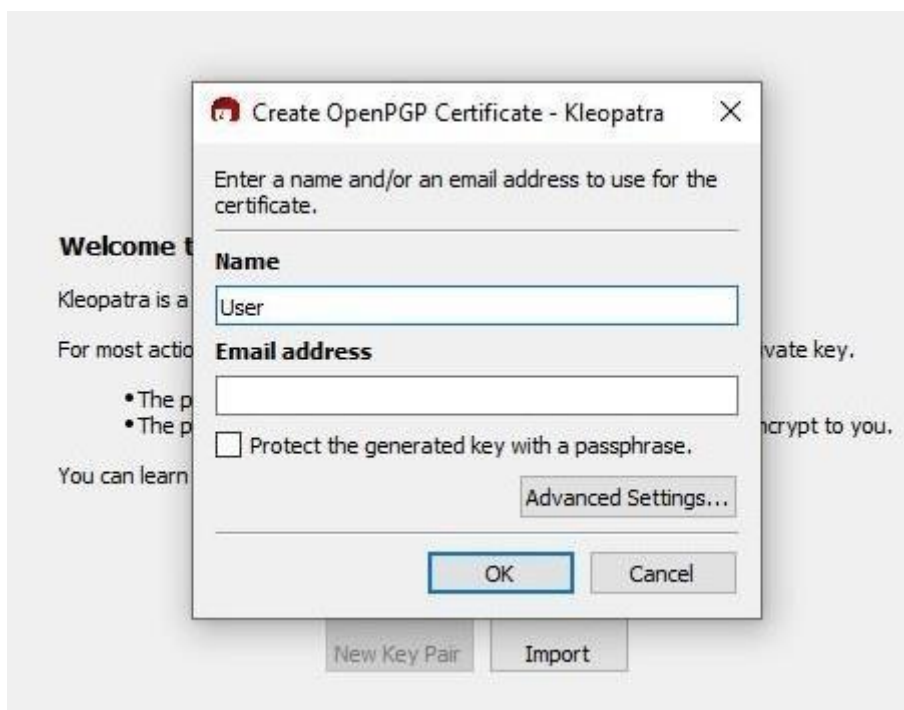
2.3.1 pav. Programos parsisiuntimas

2. Spausti «nauja raktu pora».

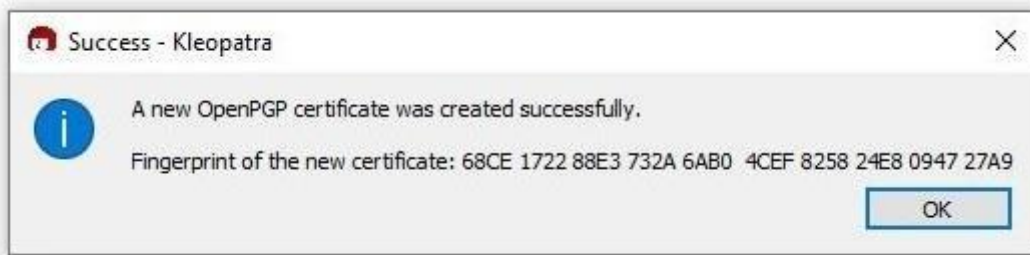
2.3.2 pav. Raktų kūrimas

3. Įvesti elektroninį paštą ir spausti OK.

2.3.3 pav. Elektroninio pašto įvedimas ir patvirtinimas

4. Sertifikatas buvo sukurtas sėkmingai.

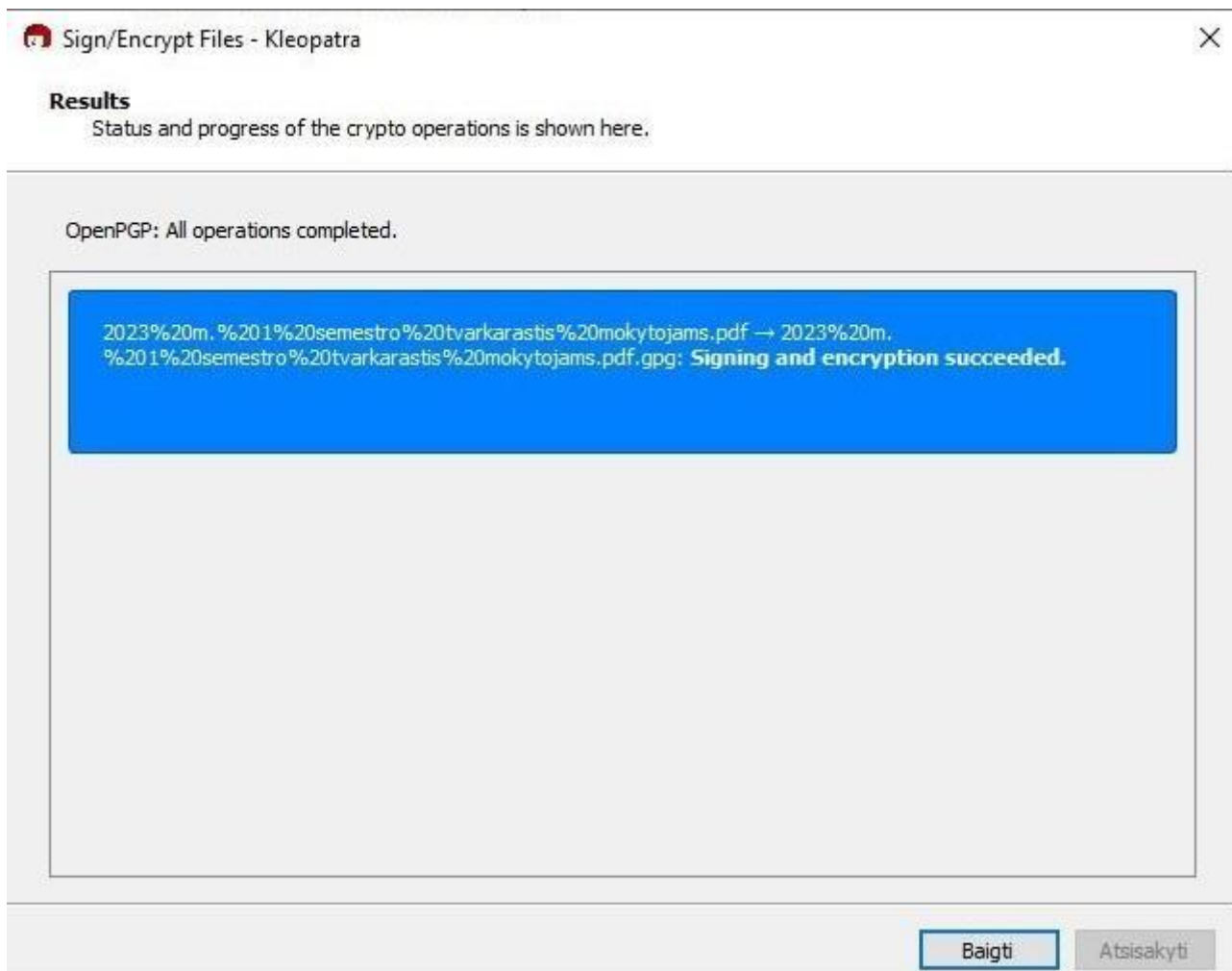

2.3.4 pav. Sertifikato kūrimo pabaiga

5. Toliau galima pabandyti užšifruoti/atšifruoti.

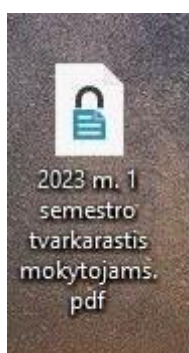

2.3.5 pav. Užšifravimo langas

2.3.6 pav. Užšifravimo pabaiga

6. Užšifruotas dokumentas atrodo taip.

2.3.7 pav. Užšifruoto dokumento pavyzdys

III etapas 15-20 min

Patikrinimas, įsivertinimas, refleksija.

Minčių žemėlapis – sukurti trijų pamokų refleksiją.